1e Tussenrapportage 2023

Gemeente Enschede

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **2**

1. Stand van zaken 2023 ..... **3**

1.1 Vitaal en sociaal 8
1.2 Duurzaam wonen, leven en werken 18
1.3 Samenleving en bestuur 29
1.4 Financiën en organisatie 36

Bijlage 1 Beslispunten **40**

Bijlage 2 Technische wijzigingen **42**

Vitaal en sociaal 42
Duurzaam wonen, leven, werken 47
Samenleving en bestuur 50
Financiën en organisatie 51

Bijlage 3 Begrotingswijzigingen **55**

1. Stand van zaken 2023

Inleiding
In de gemeentebegroting 2023-2026 zijn de beleidsplannen voor de periode tot en met 2026 gepresenteerd. Halverwege het begrotingsjaar 2023 wordt altijd een update van de stand van zaken gegeven. Conform de financiële verordening gaat deze tussenrapportage ook in op de voortgang van uitvoering van beleid. In dit hoofdstuk volgt per programma een toelichting op de verwachte jaarafwijkingen met betrekking tot 2023. Bij het bepalen van de voortgang is 1-4-2023 als peildatum genomen. Verder is met betrekking tot 2023 een aantal bijlagen bij deze tussenrapportage relevant:

- Bijlage 1 Samenvatting van alle beslispunten binnen de bevoegdheid van de raad.
- Bijlage 2 Technische wijzigingen. Deze begrotingswijzigingen zijn administratief-technisch van aard. De wijzigingen betreffen veelal een verschuiving of een verhoging van budget (bijv. door toevoeging van Rijksmiddelen) maar hebben geen effect op de aard van de output zoals opgenomen in de gemeentebegroting 2023. Of de wijzigingen betreffen een administratieve verwerking van een al eerder genomen besluit.
- Bijlage 3 Begrotingswijzigingen, waarin we inzicht geven in de financiële consequenties van de hierboven genoemde beslispunten op de doelenboom.

Wij stellen voor:
1 Akkoord te gaan met de technische wijzigingen, zoals opgenomen in bijlage 2 en de begrotingswijzigingen.

Verwacht resultaat 2023
Bij vaststelling van de begroting 2023 vorig jaar was sprake van een neutraal saldo zonder beslag op de algemene middelen. De voorlopige prognose in deze tussenrapportage gaat uit van een saldo van -/-1,6 miljoen euro en is opgebouwd uit de programmaresultaten ad -/-9,7 miljoen euro en de meicirculaire ad 8,1 miljoen euro:

Programma (x 1.000 euro)	Resultaat 2023
Saldo begroting 2023	0
Programmaresultaat:	
Vitaal en sociaal	-9.262
Duurzaam wonen, leven en werken	-406
Samenleving en bestuur	-800
Financiën en organisatie	721
Resultaat 2023 voor meicirculaire	**-9.747**
Effect meicirculaire voor 2023	8.171
Verwacht resultaat 2023	**-1.576**

Bij alle programma's is het financiële effect van hardnekkige inflatie en (in mindere mate) personele knelpunten zichtbaar in de uitvoering, deze werken ook structureel door in de Zomernota voor 2024 t/m 2027. Programma Vitaal en sociaal heeft een verwacht fors tekort vooral als gevolg van de tarief- en volumestijging in de Jeugdhulp en de ongedekte uitgaven van het gewijzigde woonplaatsbeginsel (-11 miljoen euro). Opgemerkt wordt dat hiervoor een

reserve beschikbaar is waaruit het verwachte tekort in de Jeugdhulp (deels) kan worden opgevangen. Bij de jaarrekening wordt bezien welke onttrekking daaruit nodig is. Daarmee is in het hierboven gepresenteerde programmasaldo nog geen rekening gehouden. De weerstandsratio voor 2023 is met een stand van 1,4 op voldoende niveau. Vandaar het advies van het college om, ondanks een voorlopig verwacht negatief resultaat 2023, niet bij te sturen[1].

Toelichting:
In deze toelichting op de 1e prognose voor 2023 wordt nader ingegaan op de hierboven gepresenteerde programmaresultaten en de effecten van de meicirculaire 2023.

[1] Conform artikel 6 lid 5 van de financiële verordening geeft het college bij een geprognosticeerd negatief jaarresultaat aan wat daarvan de impact is op de financiële positie. Het college geeft daarbij een advies of het verstandig is om direct bij te sturen of de bijsturing uit te stellen tot de volgende begroting. De Raad bepaalt of het college met een bijsturingspakket zal komen.

Resultaat 2023 (voor de mei circulaire) (-9,7 miljoen euro)
De belangrijkste ontwikkelingen (beleidsmatig en financieel):

Vitaal en Sociaal (9.262.000 euro negatief)
De landelijke hervormingsagenda jeugd is zeer recentelijk vastgesteld. Door personele krapte is beleid sociale basis wijken, buurten; speeltuinen (SES) en clustering sportparken vertraagd.

Financiële analyse:
-Centrumtaken: deel Enschede woonvoorziening beschermd wonen + 5.792.000 euro
-Minder beroep op algemene en bijzondere bijstand:
- Algemene bijstand (BUIG) + 850.000 euro
- Bijzondere bijstand (Inkomensondersteuning) + 786.000 euro

-Algemene maatschappelijke voorzieningen + 495.000 euro
-Volumegroei en tariefstijging jeugdhulp - 11.000.000 euro
-Tariefstijgingen WMO: begeleiding, huishoudelijke hulp, hulpmiddelen - 2.200.000 euro
-Niet in kunnen vullen stelpost sociaal domein - 3.500.000 euro
-Onderwijs, onder meer wegens tariefstijgingen leerlingenvervoer - 157.000 euro
-Sport, o.a. niet begrootte posten IJsbaan, clubhuis ERC, Nations League - 220.000 euro

Duurzaam Wonen, Leven en Werken (406.000 euro negatief)
De woonvisie is onlangs unaniem vastgesteld. Meerdere acties lopen achter: duurzaamheid, energie, gebiedsprofielen bijsturing is mogelijk.

Financiële analyse:
-Inflatie bij beheer, onderhoud openbare ruimte - 1.178.000 euro
-Personele knelpunten:
- Te vervullen vacatures Buitengewoon Opsporings Ambtenaren (BOA's) 894.000 euro
- Hogere inhuurtarieven, cao - 233.000 euro
- Ziekte (vervanging) cultuur, evenementen, citymarketing - 250.000 euro

-Locatieontwikkeling:
- niet bestede kapitaalslasten 800.000 euro
- hogere materiele kosten - 300.000 euro
- tekort Technology base/ luchthaven - 150.000 euro

-Dienstverlening aan ondernemers (terugdraaien personeelstaakstelling) 175.000 euro
-Duurzaamheid, verkeer, begraafplaatsen - 152.000 euro

Samenleving en bestuur *(800.000 euro negatief)*

Continuïteit van het IT bedrijf en archiefbeheer loopt achter, bijsturing is mogelijk.

Financiële analyse:
-Ondersteuning college, directie (extra personeel) - 300.000 euro
-Afhandeling bezwaar en beroep (langdurig ziekte) - 300.000 euro
-Openbare orde en veiligheid (langdurig ziekte, pensioen) - 200.000 euro

Financiën en Organisatie *(721.000 euro positief)*

In de organisatie ligt de druk hoog, mede door krapte op de arbeidsmarkt, het areaalmodel om bedrijfsvoering passend te hebben op de organisatietaken wordt in 2024 ingevoerd. Rechtmatigheidsissues in de jaarrekening zijn bij te sturen.

Financiële analyse:
-Algemene uitkering (september 22 + 4,7 mln. en december 22 – 2,1 mln.) + 2.580.000 euro
-Rente en treasury + 700.000 euro
-Regionale dienstverlening, o.a. vennootschapsbelasting + 325.000 euro
-Vastgoedbedrijf + 170.000 euro
-Meerkosten:
- Interne dienstverlening (inhuur, it-licenties, it-verhuizing) - 1.645.000 euro
- Bedrijfsvoering (personeel, inhuur) - 609.000 euro

-Algemene belastingen, vanwege woz bezwaren - 800.000 euro

In de volgende vier hoofdstukken wordt per programma zowel de voortgang op de beleidsuitvoering als de financiële jaarprognose gedetailleerder gepresenteerd. Als richtlijn is aangehouden dat deze rapportage afwijkingen meer dan 5% van het budget of groter dan 100.000 euro signaleert[1] Eerst volgen nu de voortgang van de bezuinigingen en de effecten van de meicirculaire:

[1] Conform de financiële verordening artikel 6, lid 3
In de volgende vier hoofdstukken wordt per programma zowel de voortgang op de beleidsuitvoering
:

Bezuinigingen

Bezuinigingsmonitor	2023
Ondersteuning huishouden	300.000
Versnelling clustering sportvelden	67.000
Betaald parkeren FC Twente	50.000
Stelpost sociaal domein	3.500.000
Totaal	**3.917.000**

De taakstellingen op de WMO/Ondersteuning huishouden en Versnelling clustering sportvelden worden dit jaar gerealiseerd, de taakstelling betaald parkeren FC Twente wordt naar verwachting niet voor dit jaar gehaald. Daarnaast is voor het sociaal domein als taakstelling een stelpost opgenomen van 3,5 mln. euro waarop niet apart wordt gestuurd. Naar verwachting wordt deze niet gehaald voor 2023. Bij de programma's hierboven zijn deze prognoses meegenomen

Resultaat Meicirculaire 2023 (+8,17 miljoen euro)

Actuele stand gemeentefonds (x 1.000 euro)	2023
Stand meicirculaire 2023	456.181
Stand decembercirculaire 2022	440.531
Bruto mutatie	**15.650**
Taakmutaties 2023	-7.479
Resultaat meicirculaire 2023	**8.171**

Het positieve resultaat van 8,171 miljoen euro uit de meicirculaire 2023 wordt voor een groot deel veroorzaakt door een hoger accres door toevoeging van compensatie voor loon- en prijsstijgingen. Ook is over 2022 alsnog een extra indexatie uitgekeerd door het rijk die zorgt voor een structurele ophoging voor 2023 e.v.. Daarnaast waren voor 2023 een aantal maatstaven behoudend geraamd omdat dit het 1e jaar van invoering is van het nieuwe verdeelmodel van het gemeentefonds. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de memo die naar raad en college wordt gestuurd over de resultaten van de meicirculaire 2023.

Wij stellen voor:

2 Om de effecten uit de meicirculaire 2023 voor het begrotingsjaar 2023 te verwerken.

Ontwikkelingen met impact in 2023

Onderstaand worden enkele ontwikkelingen met impact voor 2023 weergegeven. De uitkomst van deze ontwikkelingen zijn op dit moment niet exact te kwantificeren. Het mogelijke effect van de ontwikkelingen is daarom ook niet mee genomen in de prognose voor 2023.

Effect inflatie

In 2023 zijn de prijzen voor materialen, energie en rente verder gestegen. Duidelijk is dat deze stijgingen effect gaan hebben op de meerjarenbegroting. Het is op dit moment echter nog niet mogelijk om alle effecten voor 2023 te kwantificeren. Maar dat het verdere impact

gaat hebben is onvermijdelijk. De hogere kosten voor energie (zowel de eigen huisvesting, als die bij verbonden partijen, theaters, etc.) zijn met de diverse genomen overheidsmaatregelen en inmiddels gezakte prijzen (voor nu) beheersbaar. De inflatie heeft zich dit jaar echter verbreed waardoor op diverse vlakken al in deze tussenrapportage kostenoverschrijdingen worden gemeld. Binnen Vitaal en Sociaal is sprake van prijsstijgingen vanuit 2022 naar 2023 die uitgaan boven de gemeentelijke loon- en prijsindex (1,9 miljoen euro). Door forse looncompensaties wordt de inflatie verder gevoed. De verwachting is dat verdere rentestijging de inflatie zal beteugelen en dat de inflatie volgend jaar afvlakt. Bij de 2e tussenrapportage 2023 is er naar verwachting meer duidelijk over inflatie effecten in 2023. Over de mogelijke stijging van kosten op de langere termijn wordt u bij de zomernota 2024 nader geïnformeerd.

Verbonden partijen
De financiële ontwikkelingen bij verbonden partijen zijn op dit moment niet in de prognose meegenomen. Reden hiervoor is dat in de meeste gevallen de rapportages over het lopende jaar ongeveer gelijktijdig uitkomen met de publicatie van deze tussenrapportage. In de 2e tussenrapportage kan daarom een concreter beeld over de voortgang bij verbonden partijen gegeven worden.

1.1 Vitaal en sociaal

01. Elke inwoner heeft de mogelijkheid tot financiële zekerheid en stabiliteit
Bestaanszekerheid is niet alleen de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen. Ook de zekerheid van werk, van de ruimte om zich te kunnen ontwikkelen en van mee kunnen doen op alle leefdomeinen in de samenleving, vanuit een stabiele woonsituatie in een veilige en prettige omgeving.

01.01 Iedere inwoner heeft de mogelijkheid om in z'n levensonderhoud te voorzien.
Een groot deel van de inwoners kan inkomen genereren via een baan. Voor de groep die dat niet kan, is er een vangnet nodig ten aanzien van toeleiding naar werk en het (tijdelijk) voorzien in een inkomen. Werk genereert niet alleen inkomen, maar er wordt ook in bepaalde mate een bestaansrecht aan ontleend: er toe doen, van betekenis zijn. Mensen die langere tijd moeten rondkomen van (te) weinig geld lopen kans om schulden op te bouwen. Vroegsignalering en schuldhulpverlening vormen hierbij het vangnet.
Rol van de gemeente: op basis van vertrouwen uitvoeren van wettelijke taken om ervoor te zorgen dat inwoners voldoende inkomen hebben (vangnet).
Vanuit deze rol hebben we twee speerpunten:
a. We willen dat bijstandsgerechtigden stappen zetten in de keten van dagbesteding naar werk: voor het deel dat uitstroomt naar werk is het wenselijk dat dit een langdurige uitstroom is, in plaats van banen voor een korte periode afgewisseld met bijstand. Voor een deel zal de stap naar onbetaald (vrijwilligers)werk het hoogst haalbare zijn.
b. We willen dat de mensen die daar recht op hebben gebruik maken van onze voorzieningen in het kader van inkomensondersteuning: We hebben deels de wettelijke taak, maar ook de beleidsruimte om mensen een financieel steuntje in de rug te geven. Met onze inkomensondersteunende instrumenten bieden we meer stabiliteit, zodat inwoners zich kunnen ontwikkelen en kunnen meedoen op alle leefdomeinen.

Acties 2023
Aantal acties: 0

01. We voeren het beleidskader Enschedese Arbeidsmarkt Aanpak uit aan de hand van het uitvoeringsprogramma 2023.
02. We voeren het beleidskader 'Rondkomen met je inkomen' uit.

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

01.02 Iedere inwoner heeft een dak boven z'n hoofd

Het hebben van een dak boven je hoofd is een essentieel onderdeel voor de bestaanszekerheid. Een groot deel van de inwoners regelt hun woning zelf. Een kleine groep inwoners lukt dit om allerlei persoonlijke problemen op één of meer levensgebieden niet. Bijvoorbeeld door ouderdom, handicap, verslavingsproblematiek, echtscheiding of huiselijk geweld. Ondersteuning is dan nodig, voor het regelen van huisvesting en/of passende zorg en ondersteuning bij het zelfstandig wonen. Van wonen met (tijdelijke) begeleiding of ondersteuning tot beschermd wonen.
Rol van de gemeente: we ondersteunen inwoners en partners binnen de taken en mogelijkheden die we als gemeente hebben, in samenwerking met de regiogemeenten daar waar het centrumgemeentetaken betreft. We stimuleren ontwikkelingen en innovaties. We wouden toezicht op een correcte uitvoering van taken van onze eigen organisatie en die van partners die we financieren.
Vanuit deze rol hebben we twee speerpunten:
a. We willen dat er voldoende specifieke passende woonvormen zijn voor de mensen die deze nodig hebben. Streven is 'meer wonen, minder zorg' oftewel van op straat wonen via beschermd wonen en/of wonen met begeleiding komen tot toekomstige zelfstandige huisvesting.
b. We willen dat er minder mensen gebruik hoeven te maken van de Maatschappelijke Opvang (MO) en de Vrouwenopvang (VO) en het liefst zo kort mogelijk.
We bieden tijdelijk onderdak en begeleiding aan mensen die geen thuis hebben of de thuissituatie hebben (moeten) verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Mensen die dakloos zijn bieden we onderdak met trajectbegeleiding (MO).
Als er sprake is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling willen we dat het geweld stopt en dat na ingrijpen de woonsituatie weer zo snel mogelijk genormaliseerd wordt. We zorgen voor een duidelijke toegankelijkheid en afspraken met partners om met name de veiligheid te borgen. Aan kinderen die meekomen met hun ouder(s) wordt specifiek aandacht besteed, zodat zij met zo min mogelijk schade verder kunnen opgroeien (VO).
Om dit doel te bereiken, is het van belang voldoende en diverse opvangplekken en een mogelijkheid tot ambulante ondersteuning te hebben.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. De winternachtopvang gaat open van 1 oktober tot 1 mei.
02. We gaan door met de in 2020 ingezette integrale aanpak 'Tegengaan daklooseheid'.
03. We dringen de wachtlijst beschermd wonen terug.
04. We evalueren het experiment 'transferpunt maatschappelijke opvang'.

05. We implementeren de nieuwe Regiovisie ‘Aanpak huiselijk geweld & kindermishandeling Twente’.
06. We implementeren de nieuwe regionale aanpak mensenhandel.

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

02. Elke inwoner heeft de mogelijkheid om keuzes te maken die gezond leven makkelijker maken

Dit doel stelt een betekenisvol leven van mensen centraal. De nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens. Het gaat om wie de mens is en niet om zijn/haar beperkingen of ziekte. Om gezonde keuzes te kunnen maken zijn vaardigheden, bereikbaarheid, toegankelijkheid en bewustzijn nodig. Als mensen daar alleen of met hulp van buren, vrienden en familie niet in slagen, kan de overheid ondersteunen (door een basis te leggen om mee te kunnen doen).

02.01 Elke inwoner heeft toegang tot een stimulerende leefomgeving

Een gezonde leefomgeving is een omgeving die als prettig wordt ervaren. De leefomgeving nodigt uit tot gezond gedrag. Zo nodigt het uit tot ontmoeting, bewegen, spelen en houdt rekening met de behoefte van de bewoners en specifieke bevolkingsgroepen. Dit vraagt om een gevarieerd aanbod van voorzieningen die toegankelijk, beschikbaar en betaalbaar moeten zijn. Hiervoor is een goede basisinfrastructuur en een aantrekkelijke en gevarieerde openbare ruimte nodig, waar de gemeente samen met partners voor zorgt.
Rol gemeente: we maken afspraken met partners en stimuleren samenwerking. We zorgen voor een stimulerende omgeving en het onderhoud daarvan, bv. (sport)parken, speelplekken en fietssnelwegen. We organiseren dichtbij inwoners laagdrempelige plekken voor advies, steun en ontmoeting. En we vergroten de vindbaarheid en de mogelijkheid om in eigen leefomgeving zorg en ondersteuning te krijgen.
Vanuit deze rol hebben we als speerpunt:
a. We willen een stimulerende leefomgeving die uitdaagt tot gezond gedrag. Een gezonde inrichting van de leefomgeving nodigt uit tot gezond gedrag zoals wandelen, fietsen, spelen, ontspannen of elkaar ontmoeten. Een stimulerende omgeving wordt onder andere bepaald door de aanwezigheid van voorzieningen, die aansluiten bij de behoefte van de inwoners. En ook door de bekendheid en vindbaarheid ervan, onbekend maakt immers onbemind. Een gebiedsgerichte aanpak is hierbij noodzakelijk.

Acties 2023
Aantal acties: 0
01. We leveren het ambitiedocument ‘Gezond, gelukkig & vitaal’ op.
02. We vertalen de Lokale Werkagenda in concrete acties.
03. We bevorderen de gezonde leefstijl bij de jeugd via de JOGG-methodiek.
04. We bevorderen een gezonde leefstijl bij de volwassen inwoners.

05. We werken mee aan de terugdringing van het huisartsentekort.	
06. We borgen de inzet van de praktijkondersteuner jeugd in de huisartsenpraktijk.	
07. We voeren de nota 'Vernieuwing van de toegang tot zorg en ondersteunen' uit.	
08. We ontwikkelen de sociale basis in wijken en buurten verder door. *Door het tijdelijk niet beschikbaar zijn voor personele capaciteit (door vertrek beleidsadviseurs) loopt deze actie vertraging op.*	
09. We ontwikkelen de Welzijnskoers verder door.	
10. We bekijken met de SES waar haar plannen aansluiten op onze doelen. *De afstemming tussen de SES en de gemeentelijke visie om tot goede keuzes te komen, is een proces wat zorgvuldig wordt gelopen. De vertraging bij actiepunt 8 Sociale basis vertraagt ook deze actie.*	
11. We werken aan een inclusief sportklimaat.	
12. We verkennen de mogelijkheden tot sport en bewegen in de openbare ruimte.	
13. We werken verder aan de clustering van sportparken.	
14. We brengen toekomstscenario's voor de ijsbaan in beeld	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

02.02 Inwoners kijken naar elkaar om en dragen mede zorg voor elkaars welzijn en bestaan

Sociale netwerken zijn onmisbaar voor een gezond en betekenisvol leven. Een sociaal netwerk betekent: oog hebben voor elkaar, elkaar durven vragen en vertrouwen en elkaar willen helpen, oftewel noaberschap. Een sociaal netwerk bestaat uit mede-inwoners en organisaties/instellingen (onze partners). Samen versterken zij de sociale veerkracht.
Rol gemeente: we zijn opdrachtgever van onze partners en faciliteren onze partners om hun netwerk te bevorderen en te vergroten. Daarnaast zorgen we ervoor dat voorzieningen in stand gehouden worden en dat we hier met partners aanwezig zijn om laagdrempelig vragen op te vangen.
Vanuit deze rol hebben we als speerpunt:
a. Wij willen dat onze inwoners sociale steun ervaren. In perioden van zware tegenslag kan een sociaal netwerk ook betekenis hebben als vangnet van waaruit mensen opstaan die (tijdelijk) hulp en ondersteuning bieden. Denk aan familie, vrienden en buren.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. Samen met partners blijven we inzetten op het tegengaan van eenzaamheid.	
02. We maken een bestedingsvoorstel voor het budget mantelzorg.	
03. We zetten verder in op de kracht van verenigingen.	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

03. Elke inwoner heeft de kans zich optimaal te ontwikkelen

Het mag voor de inwoners niet uitmaken waar hun wieg heeft gestaan en hoe het leven de inwoner heeft gevormd. Iedereen moet de mogelijkheid hebben het beste en het mooiste uit zichzelf naar boven halen. Daarbij is het van belang is om expliciet oog te hebben voor kansen(on)gelijkheid in onze stad. Gelijke kansen mag dus ook betekenen dat je ongelijke ondersteuning biedt. Want iedereen dezelfde uitgangspositie geven is onmogelijk, dus moet je bijsturen op wat er in basis is.

03.01 Iedere jeugdige groeit veilig en stabiel op

De basis voor je leven wordt gelegd in je jeugd. Daarom is er specifiek voor deze groep extra aandacht en inzet. We willen dat iedere jeugdige opgroeit in een stabiel gezin; speelt en deelneemt aan maatschappelijke activiteiten. En passende ondersteuning krijgt waar nodig. We zetten in op het versterken van de eigen kracht van de jeugdige en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin en de sociale omgeving. Zo krijgt hij/zij de kans een zelfredzame, sociaal vaardige en gezonde inwoner te worden.
Rol gemeente: we ondersteunen kind en gezin om veilig en gezond (kansrijk) op te kunnen groeien. Daarnaast ondersteunen we ouders bij het oplossen van opvoedproblematiek met aandacht voor alle leefdomeinen.
Vanuit deze rol hebben we drie speerpunten:
a. Wij willen ouders zo vroeg mogelijk ondersteunen bij opvoedproblematiek. Voor het grootste gedeelte van de jeugdigen en hun ouders is voor het gezond opgroeien van de kinderen een positief opgroei- en opvoedklimaat voldoende. Zij redden zich prima, onder andere door gebruik te maken van de basisvoorzieningen in de stad. Een kleinere groep jeugdigen en hun ouders heeft (tijdelijke) ondersteuning nodig in de vorm van een voorziening. Slechts voor een zeer kleine groep jeugdigen en hun ouders is ingrijpen door de overheid nodig. Dit is het geval als ouders er onvoldoende in slagen om hun opvoedverantwoordelijkheid waar te maken en hun kinderen in de ontwikkeling worden bedreigd, of wanneer een jongere een strafbaar feit heeft gepleegd . Streven is: zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig.
b. Wij willen dat kinderen ‘zo thuis mogelijk’ opgroeien. Kinderen hebben baat bij een stabiele opvoedsituatie met toekomstperspectief. Echter: niet iedere jeugdige groeit door allerlei oorzaken op in een stabiel en veilig gezin. Sommige kinderen wonen, tijdelijk, in een pleeggezin binnen de familie, bijvoorbeeld bij een tante of bij opa en oma, ook wel netwerkpleegzorg genoemd. Andere kinderen wonen in een pleeggezin buiten de familie. Kinderen kunnen ook geplaatst worden in een gezinshuis of een residentiële instelling. Ook deze kinderen moeten een duurzame plek hebben waar zij ’zo thuis mogelijk’ kunnen opgroeien: een pleeggezin of een gezinshuis.
c. Wij willen het bereik van onze voorziening in het kader van kinderarmoede bij de Stichting Leergeld verhogen. Kinderen hebben recht op een toereikende levensstandaard, ook als er thuis weinig te besteden is. Onderzoek wijst uit dat kinderen en jongeren die opgroeien in armoede in hun ontwikkeling worden belemmerd. Nu investeren voorkomt problemen op latere leeftijd. Het helpt ook voorkomen dat kinderen de problemen van hun ouders erven, waardoor armoede overgaat van generatie op generatie. Wij willen dat elk kind ervaart dat hij of zij meedoet en erbij hoort; nú meedoen betekent straks meetellen. Activiteiten als sport, schoolreisjes en muziek horen bij de vorming van ieder kind.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We voeren de landelijke Hervormingsagenda 2022-2028 uit. *Landelijk is de Hervormingsagenda nog niet vastgesteld. De vaststelling hiervan staat gepland voor de ALV van de VNG op 15 juni 2023.*	
02. We ontwikkelen een toekomstscenario jeugd en gezinsbescherming.	
03. We doen mee aan het landelijk actieprogramma 'Kansrijke start'.	
04. We verminderen de schadelijke gevolgen van complexe echtscheidingen voor kinderen.	
05. We zetten extra jongerenwerk in op scholen en in wijken.	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

03.02 Iedere inwoner neemt volwaardig deel aan de samenleving

Afkomst, geslacht, milieu, opleiding en inkomen (bij jeugd van ouders), fysieke of verstandelijke beperking, bepalen nog te veel de invulling van talentontwikkeling, opleiding en werk. We maken van gewoon meedoen niet een individueel gevecht, maar een taak die we als samenleving hebben te vervullen. Hierbij letten we op een supporterende omgeving, voldoende passende plekken voor onze inwoners om mee te doen al dan niet via een passende plek op de arbeidsmarkt.
Rol gemeente: op basis van vertrouwen investeren in mensen door middel van het beschikbaar stellen van voorzieningen.
Vanuit deze rol hebben we drie speerpunten:
a. Wij willen de maatschappelijke inzet onder onze inwoners vergroten. Participatie, het meedoen en bijdragen aan de maatschappij, vertegenwoordigt voor een persoon allerlei positieve aspecten zoals zingeving, zelfontplooiing, verbondenheid en sociaal contact. Maar participatie heeft in veel gevallen ook expliciete maatschappelijke relevantie en -baten. Bij dit subdoel ligt de focus op betekenisvolle participatie oftewel maatschappelijke inzet. Dit betreft vormen van actieve participatie die van belang zijn voor het individu, én tot doel hebben anderen te helpen of bij te dragen aan de leefomgeving of maatschappij.
b. Wij willen dat onze inwoners kunnen deelnemen aan de samenleving zonder dat ze daarbij beperkingen ervaren. Inwoners kunnen uiteenlopende uitdagingen ervaren die een hindernis vormen voor de gewenste mate van eigen kracht, zelfredzaamheid en het volwaardig kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven. Beperkingen kunnen op fysiek, psychisch, taalvaardig en/of financieel gebied zijn.
c. We willen dat de inwoners van 70 jaar en ouder in staat zijn thuis te blijven wonen met of zonder ondersteuning. Doel van de Wmo is om mensen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen en deel te laten nemen aan het dagelijks leven, al dan niet met behulp van voorzieningen uit de Wmo. Dit sluit aan bij de wens van veel ouderen. Het stelt ze in staat om in de eigen vertrouwde omgeving met hun vertrouwde netwerk te blijven. Daarnaast geldt voor veel ouderen dat ze hun lage woonlasten behouden. Er kleven natuurlijk ook nadelen aan langer thuis blijven wonen, de woning moet toekomstbestendig gemaakt worden, sommige ouderen ervaren eenzaamheid en ondersteuning is vaak wenselijk. Het is belangrijk om per individu te blijven kijken naar de afweging tussen de voor- en nadelen.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We besteden de Wmo-dienstverlening aan.	
02. We voeren het beleidskader 'Toezicht en handhaving Wmo en Jeugd' 2022-2025 uit.	
03. We stellen een woonzorgvisie voor ouderen op.	
04. We maken inclusief beleid. *Het inclusiebeleid wordt een integraal onderdeel van de gemeente Enschede en haar dienstverlening. De basis van het inclusiebeleid sluit aan op de visie (strategische) opgave inclusief Enschede die momenteel voorligt bij de raad. Daarnaast worden er in 2023 meerdere momenten georganiseerd/voortgezet waar inwoners vanuit diverse terreinen input kunnen leveren voor het inclusiebeleid.* *Er ontbreekt nog een subsidieverordening voor LHBTI+, die staat voor tweede helft van dit jaar gepland.*	
05. We beëindigen de bed-bad-brood-regeling.	
06. We voeren de nieuwe Wet Inburgering uit.	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

03.03 Iedere inwoner ontwikkelt zijn talenten (door)

We willen dat al onze inwoners hun talenten kunnen blijven doorontwikkelen, van jong tot oud. Hierbij willen we dat het milieu waarin je opgroeit (gezin, school, vereniging, buurt e.d.) geen rol speelt in de hoeveelheid kansen die je geboden krijgt. Daarbij begint het vanaf jonge leeftijd, waarbij er nauw samengewerkt moet worden met scholen. Maar zien we als gemeente ook een belangrijke rol in het klaarstomen voor de arbeidsmarkt voor al onze inwoners.

Rol gemeente: onze rol begint bij onze jeugd en jongeren. Hierbij sturen we op vroegtijdige preventie. Daarnaast sturen we op schoolgang en handhaven daar op. We zorgen dat er hulp komt voor jongeren met psychische problemen om toch door kunnen met school en opleiding. We financieren het onderwijs om een breder aanbod te doen en het middenveld om veel jongeren te bereiken. Verder willen we dat ook als je ouder bent of nieuw bent in Nederland je kansen hebt om je verder door te ontwikkelen. We stimuleren een leven lang onderwijs.

Vanuit deze rol hebben we als speerpunt:

a. Wij willen dat onze inwoners een startkwalificatie hebben. Een schooldiploma vergroot de kans op participatie via betaald werk. Voor een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt is een opleiding mbo2, havo-, vwo-, of hoger vereist. De inzet van de gemeente is om te voorkomen dat jongeren afhaken en om hen alsnog een diploma te laten behalen. Daarnaast ben je nooit te oud om te leren en zetten we in op een leven lang leren.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We voeren het programma Kansengelijkheid 2023-2033 uit.	
02. Op het voortgezet onderwijs (VO) voeren we schoolaanwezigheidsbeleid uit.	

03. We voeren we de jongerenaanpak Twentse Belofte uit.	
04. We zorgen dat jongeren uit het VSO en PRO een goede en duurzame overstap maken naar de arbeidsmarkt of dagbesteding.	
05. We voeren de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) uit.	
06. We stimuleren de rijke schooldag.	
07. We stimuleren extra inzet op basisvaardigheden.	
08. We ontwikkelen door op het thema onderwijs-jeugdzorg: collectief arrangeren op de zorg-intensieve scholen en de focus op schoolaanwezigheid.	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

Financiële voortgang

Doelstelling en producten	Status	Afwijking (x1.000 euro)
01. Elke inwoner heeft de mogelijkheid tot financiële zekerheid en stabiliteit		
Algemene bijstand levensonderhoud *Verwacht wordt een positief resultaat van 850.000 euro. Dit bestaat uit een voordeel van algemene bijstand LO op basis van het nader voorlopig BUIG-budget 2023 (+868.000 euro). Een nadeel bij BBZ (-47.000 euro) door minder advisering (startende) BBZ-ers (+75.000 euro), afrekening dienstverlening ROZ 2021 (-73.000 euro) en minder aflossing op BBZ-kredieten (-49.000 euro). Daarnaast bestaat het resultaat uit een voordeel bij de sociale recherche (+12.000 euro) en apparaatskosten (+64.000 euro).*		850
Arbeidsmarktparticipatie		0
Inkomensondersteuning *Verwacht wordt een positief financieel resultaat van 786.000 euro. Dit wordt veroorzaakt door een minder dan begroot beroep bij de bijzondere bijstand en bijzondere inkomensvoorziening, en een tekort bij de collectieve ziektekostenverzekering. Bij de bijzondere bijstand wordt een positief financieel resultaat verwacht van 643.000 euro. Dit bestaat uit meerdere onderdelen: minder beroep op het budget voor Directe Levensbehoeften (+258.000 euro), Financiële Transacties (+250.000 euro), Voorziening voor Opvang (+75.000 euro) en Voorziening voor het Wonen (+222.000 euro). Bij Leenbijstand hebben we te maken met minder terug ontvangsten (-240.000 euro). Bij de bijzondere inkomensvoorziening wordt een positief financieel resultaat verwacht van 217.000 euro. Dit bestaat uit minder subsidie aan armoedepartners (+105.000 euro), sociaal maatschappelijk participatie (+72.000 euro) en minder deelname aan pilot beter overzicht over financiën (+71.000 euro). Daarnaast een financieel nadeel vanwege de*		786

niet begrote kosten voor het haalbaarheidsonderzoek naar gezamenlijke huisvesting armoedepartners (-31.000 euro). Bij de collectieve ziektekostenverzekering wordt een negatief financieel resultaat verwacht van 74.000 euro.		
Ondersteuning centrumtaken (WMO) *Verwacht wordt een positief resultaat van 5,8 miljoen euro. Dit wordt veroorzaakt door onderbesteding op het subsidiebudget voor woonvoorzieningen Beschermd wonen, hogere rijksbijdrage als gevolg van indexatie, onderbesteding van het budget lokale voorzieningen en het later realiseren van nieuwe voorzieningen. Beschermd wonen wordt voor acht gemeenten (inclusief Enschede) uitgevoerd. Dit voordeel betreft het aandeel voor de centrumgemeente Enschede. Het totale voordeel op het product centrumtaken Wmo bedraagt 10,8 miljoen euro.*	⭐	5.792
Schuldhulpverlening *Op peilmoment van 1 april 2023 verwachten we een negatief resultaat van per saldo 108.000 euro. Dit bestaat uit een voordeel van minder uitgaven RMI beleid (totaal +158.000 euro) en daarnaast uit een nadeel op de (nieuwe) dienstverlening van de SON (-266.000 euro). Met de meicirculaire 2023 ontvangen we aanvullend 577.000 euro voor 'Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden'. In de 2e Tussenrapportage 2023 zullen deze extra middelen worden verwerkt, waardoor ceteris paribus op het product Schuldhulpverlening een positief resultaat ontstaat van 469.000 euro*	🔻	-108
Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut	🟢	0

02. Elke inwoner heeft de mogelijkheid om keuzes te maken die gezond leven makkelijker maken

Algemene Maatschappelijke Voorzieningen *Verwacht wordt een positief resultaat van 495.000 euro. Dit bestaat uit een voordeel op de subsidiebudgetten voor welzijn, vrijwilligerswerk en jongerenwerk (+ 200.000 euro), een voordeel bij het speeltuinwerk vanwege een lagere doorbelasting SW-medewerkers (+ 88.000 euro), een voordeel als gevolg van lagere toerekening van personeelskosten (+ 200.000 euro) en diverse kleine voordelen (+ 30.000 euro).*	⭐	495
Sport en Gezondheid *Verwacht wordt een negatief resultaat van 220.000 euro. Dit bestaat uit een aantal uitgaven die niet waren begroot: de ijsbaan (131.000 euro), hogere bijdrage aan een nieuw clubhuis ERC'69 (130.000 euro), kosten voor het organiseren van de Nations League (181.000 euro). Daar staat gedeeltelijk dekking tegenover door incidenteel voordeel op de post zwembadvisie (96.000 euro), stelpost loon/prijs Sportaal (99.000 euro) en lagere uitgaven voor verenigingssubsidies (52.000 euro). Het restant wordt met name veroorzaakt door hogere uitgaven op de Wet op de Lijkbezorging (50.000 euro) en diverse kleinere voordelen (25.000 euro).*	🔻	-220

03. Elke inwoner heeft de kans zich optimaal te ontwikkelen

Jeugdhulp *De autonome groei op Jeugdhulp, niet gecompenseerde kosten vanuit het woonplaatsbeginsel en een toename van meer specialistische zorginzet leiden tot dit tekort. Daarnaast is sprake van niet gedekte tariefstijging in 2023 (voortkomend uit een hogere nacalculatie over 2022). In het resultaat is vooralsnog geen rekening gehouden met een onttrekking aan de reserve. Deze wordt bepaald bij de gemeenterekening 2023, het tekort dat niet binnen de reguliere exploitatie van het sociaal domein als geheel kan worden opgevangen wordt dan voorgesteld om te onttrekken uit de reserve.*	🔻	-11.000
Ondersteuning lokaal (WMO) *Verwacht wordt een nadelig resultaat van 2,2 miljoen euro. Dit wordt veroorzaakt door een nadelig resultaat voor Wmo Begeleiding (-1,4 miljoen euro), Huishoudelijke Ondersteuning (-300.000 euro) Hulpmiddelen & Diensten (-200.000 euro); dit is onder andere het gevolg van ongedekte tariefstijgingen van per saldo ruim 1 miljoen euro, een toename van meer specialistische inzet bij Wmo Begeleiding en verdere volumestijging (met name Huishoudelijke Ondersteuning). Aanvullend wordt een nadeel verwacht op*	🔻	-2.200

personele inzet (-300.000 euro).		
Ondersteuning wijkteams	●	0
Onderwijs *Op het product Onderwijs wordt een negatief resultaat verwacht van 157.000 euro. Dit bestaat uit: onderdeel leerlingenvervoer (LLV), een nadeel van 708.000 euro; onderdelen Lokaal educatieve agenda (LEA) en Onderwijsachterstandenbeleid (OAB), een voordeel van 497.000 euro; onderdeel Leerplicht RMC/VSV, een voordeel van 54.000 euro. Het negatieve resultaat bij het onderdeel LLV (-708.000 euro) is het gevolg van niet (volledig) gedekte tariefstijgingen (NEA) waarvoor een beroep wordt gedaan op de in de algemene middelen gevormde stelpost voor inflatiekosten, een verdere te verwachten tariefstijging vanuit de lopende aanbesteding en een toename van het aantal ritten.* *Het per saldo voordelige resultaat bij de onderdelen LEA en OAB (+497.000 euro) komt voort uit minder vraag naar peuterarrangementen en onderwijskundige begeleiding, een minder dan begroot beroep bij de LEA, lagere uitvoeringskosten van GGD-controles inzake toezicht / handhaving Kinderopvang en tot slot uit minder realisatie van het aantal combi-functionarissen. Daarnaast uit een nadeel door meer Kinderopvang SMI (Sociaal Maatschappelijke Indicatie). Het voordelige resultaat bij het onderdeel Leerplicht RMC/VSV (+54.000 euro) berust op een inschatting. De subsidies VSV en RMC moeten nog worden beschikt.*	▼	-157

Stelpost onderuitputting Vitaal en sociaal *Gezien de (in absolute zin) positieve gemeenterekening resultaten van de afgelopen jaren in het sociaal domein en de wens van het college om offensiever te begroten is een stelpost van 3,5 miljoen euro in de begroting 2022 opgenomen. Deze 3,5 miljoen euro is op een stelpost onderuitputting meegenomen in het begrotingsprogramma Vitaal & Sociaal. Concreet betekent dit dat we de komende jaren anticiperen op onderuitputting op de budgetten in het begrotingsprogramma Vitaal & Sociaal. We kunnen deze onderuitputting op voorhand niet toewijzen aan concrete producten in de gemeentebegroting. Daarvoor zijn de uitkomsten in de gemeenterekeningen op de diverse producten te grillig. Op basis van de huidige prognoses is het echter niet de verwachting dat de stelpost voor 2023 van invulling kan worden voorzien. Dit zorgt daarmee voor een nadeel van 3,5 miljoen euro.*	▼ -3.500
Totaal - Vitaal en sociaal	**-9.262**

Legenda: ▼ = tegenvaller; ■ = risico; ● = conform begroting; ★ = meevaller; ○ = neutrale wijziging

Wij stellen voor:

3 Om een bedrag van 27.366,58 euro te onttrekken aan de reserve Maatschappelijke functie sport. Dit bedrag is nodig ter dekking van het project clustering en efficiëntere inzet van sportparken. Het doel is versterking van verenigingskracht, clustervorming teneinde de taakstelling op de sportparken te realiseren. Hiervoor zijn incidentele middelen nodig. (BP-VS-02)

Wij stellen voor:

4 Om een bedrag van 113.692 euro structureel over te hevelen van het product Algemene Maatschappelijke Voorzieningen, deelproduct voorliggende voorzieningen, en een bedrag van 30.000 euro structureel over te hevelen van het product Ondersteuning Wijkteams naar het product Ondersteuning Lokaal (Wmo) (143.692 euro); ter dekking van de subsidies voor Estinea en Livio – thuisbegeleiding ten behoeve van activiteiten als voorliggende voorziening. De subsidieaanvragen voor de thuisadministratie vallen lager uit. De herkomst van deze middelen betrof Ondersteuning Lokaal (Wmo). Daarom vloeien deze middelen terug naar dit product. (BP-VS-04)

Wij stellen voor:

5 Om de subsidie voor Kracht van Verenigingen (betreffende de partners Rigtersbleek en Victoria) voor

2023 met 31.750 euro per locatie op te hogen naar 133.000 per locatie. Dit betreft extra compensatie voor gestegen tarieven en volumestijging. Dekking vindt plaats binnen de bestaande middelen van Jeugdhulp. (BP-VS-06)

1.2 Duurzaam wonen, leven en werken

01. Enschede is klimaatneutraal
Enschede wil een aantrekkelijke en leefbare gemeente zijn voor iedereen die er woont, werkt of op bezoek komt. Nu en in de toekomst. Daarom maken we ons sterk voor maatregelen die de opwarming van de aarde beperken. Hiervoor stappen we over van fossiele brandstoffen (zoals aardgas of-, steenkool) naar duurzame energie (zoals zonenergie-, of, windenergie). Ons doel is het aandeel duurzame energie tot 2030 met minimaal 8% te verhogen. In 2050 is de CO2 uitstoot teruggebracht naar nul en zijn woningen en bedrijven van het aardgas af.

01.01 We verlagen de CO2 uitstoot onder andere door energiebesparing en opwek van hernieuwbare energie
Om Enschede klimaatneutraal te maken, werken we aan verduurzaming van industrie & bedrijvigheid, elektriciteit, mobiliteit, landbouw en landgebruik, innovatie, streven we naar klimaatneutraal gemeentelijk vastgoed in 2040 en zetten we in op energiebesparing bij of vervanging van schoolgebouwen.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We leggen een actualisatie van de Algemene verordening Ondergrondse Infra (AVOI) voor aan de gemeenteraad.	
02. We komen met een voorstel voor een tweede tranche 'intensivering en versnelling zon op dak'	
03. We gaan kansrijke (particuliere) duurzaamheidsinitiatieven onderbrengen in een gebiedsgerichte aanpak waar naast de energieopgave ook wordt gekeken naar landschap en landbouw	
04. We zetten energiecoaches / duurzaamheidsadviseurs in	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

01.02 We verminderen aardgasgebruik door woningen en bedrijven aardgasvrij te maken.
Om Enschede klimaatneutraal te maken, werken we aan verduurzaming van de gebouwde omgeving via de warmtetransitie.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We starten nog een integrale wijkaanpak richting aardgasvrij in een nader te bepalen wijk	
02. We starten een proefproject om verenigingen van eigenaren te ondersteunen bij verduurzaming *Het proefproject is opgenomen in het energiebesparingsprogramma dat met behulp van een extern bureau is opgesteld. Dit is de basis voor het aanvragen van subsidie voor de 1e tranche van het Lokale Isolatie Plan met uitvoering vanaf eind 2023. De bedoeling was om dit te*	

bekostigen met middelen SPUK energiearmoede. Het past alleen niet in deze regeling. Vandaar de subsidie aanvraag voor de 1e tranche van het Lokale Isolatie Plan.	
03. We werken de gemeentebrede energiebespaar- en ontzorgingsaanpak uit	
04. We lobbyen voor een deugdelijk, toereikend wettelijk en financieel instrumentarium warmtetransitie en bestrijden energiearmoede (met focus op integrale wijkaanpak en opschaling)	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

02. Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht

We willen een veilige, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor mensen, dieren en planten. In 2050 is Enschede klimaatbestendig en waterrobuust ingericht. Enschede is hierdoor bestand tegen de gevolgen van weersextremen zoals hevige neerslag, droogte en hitte(golven).

02.01 We passen de omgeving aan op de klimaatverandering

Om dit te bereiken willen we meer aansluiten bij natuurlijke systemen, gaan we groen-blauwe structuren terugbrengen en aanleggen en vergroten we de waterbergingscapaciteit o.a. door het benutten van de sponswerking van de bodem.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We bereiden de aanleg van de Zuiderspoorbeek voor *Samen met de Commissie van Beheer Volkspark is afgesproken om een nieuwe visie voor het Volkspark te maken. Hierin wordt ook onderzocht in hoeverre een grote waterberging inpasbaar is in het nieuwe ontwerp van het park. Dit nieuwe visie- en ontwerpproces zorgt voor een vertraging in de uitvoering van het project aanleg Zuiderspoorbeek.*	
02. We stimuleren klimaatadaptatie op particulier terrein	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

03. Enschede is groen en biodivers

We moeten Enschede verder vergroenen en biodiverser maken om Enschede aantrekkelijk, gezond en leefbaar te houden naar de toekomst toe. Dit om ook de balans te houden met de verstening en verdichting van Enschede vanuit bijvoorbeeld de woon-, energietransitie, mobiliteits- en werklocatie opgaven. Dit doen we vanuit de ambitie: Enschede één groot groen park. Waarbij het prachtige groene landelijke gebied via unieke groene invalswegen, wiggen, (stads)parken, groene wijken en dorpen en een vergroende singel naadloos overgaat in een sterk vergroend centrum. Een groen park dat ruimte biedt aan mens, plant en dier. We streven daarbij naar een meer natuurlijk evenwicht, waarin plagen als de eikenprocessierups of invasieve dier- en plantsoorten minder kans krijgen.

03.01 Samen zorgen we voor een groene omgeving met meer planten en dieren

We gaan hier aan werken via drie lijnen: Beter zorgen voor het bestaande groen (beschermen), het verbeteren van de inrichting van het groen (benutten) en meer groen toevoegen aan

Enschede bij elke nieuwbouw- en herinrichtingproject (bouwen).

Acties 2023	
Aantal acties: 0	
01. We geven uitvoering aan het groenambitieplan *De middelen voor de uitvoering van het Groenambitieplan zijn aangevraagd. We zijn afwachting van de begrotingsbehandeling hierop. Bij toekenning van de middelen volgt verdere uitvoering van het groenambitieplan.*	○
02. We geven uitvoering aan het provinciaal programma landelijk gebied	●
03. We maken een plan voor het vergroenen van de binnenstad	●

Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

04. Enschede is circulair

In 2050 heeft Nederland een volledig circulaire economie. Dit betekent dat we zuiniger en slimmer om moeten gaan met grondstoffen.

04.01 We hergebruiken producten en materialen zodat grondstoffen hun waarde behouden

In Enschede richten we ons op vier gebieden: ondernemers moeten meer circulair ondernemen, afval wordt grondstof, ondernemers en kennisinstellingen werken samen op circulaire economie en onze gemeentelijke inkoop is circulair

Acties 2023	
Aantal acties: 0	
01. We stellen beleid op ten aanzien van onze eigen gemeentelijke rol als inkoper, aanbesteder en als gebiedsontwikkelaar	●
02. We werken samen met de kennisinstellingen op het gebied van circulariteit	●
03. We ondersteunen gezamenlijk met de kennisinstellingen enkele kansrijke circulaire clusters voor onze regio	●
04. We inventariseren de mogelijkheden voor het opzetten van een gesloten bouwkringloopsysteem voor bedrijven en particulieren	●
05. We doen een pilot met het verhogen van het stortquotum voor afval	●
06. We bereiden een pilot voor gratis grofvuil rondes voor. *Deze activiteit wordt gestart op moment dat hiervoor de middelen beschikbaar komen (650 k€, onderdeel van de zomernota).* *Genoemd budget is gebaseerd op 2 keer ophalen van grof afval (op afspraak) zonder dat hiervoor voorrijkosten in rekening worden gebracht (inclusief een stukje flankerend beleid).*	○

Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

05. Enschede heeft veel baankansen

We willen Enschede economisch versterken. In regionaal verband steunen wij de Agenda van Twente. Op deze manier kunnen we kwalitatief groeien, baankansen bieden voor iedereen en daardoor ook sociale problemen beter het hoofd bieden. Eerste prioriteit om dit voor elkaar te krijgen is het vergroten van de bereikbaarheid van banen. Dit doen we op verschillende manieren: kortere reistijden naar aanliggende gebieden met banen, een betere interne bereikbaarheid, een sterkere verwevenheid/relatie met naastliggende economische centra (ook over de grens) en meer banen in de stad zelf.

05.01 Enschede/Twente is meer verbonden met aanliggende economische centra (agglomeratiekracht)

Het beter verbinden van Enschede met aanliggende economische centra (Zwolle en Munster) is van belang om de euregionale agglomeratiekracht te versterken. Er komen meer banen beschikbaar binnen een redelijke reisafstand. Hierdoor kunnen meer mensen aan het werk en kan hier opgeleid talent in Enschede blijven wonen en elders werken. Van met name HBO- en universitair opgeleide mensen is bekend dat die verder willen reizen voor hun werk. Voor dit alles hebben we een betere externe bereikbaarheid (lobby op kortere reistijden), een betere interne bereikbaarheid (denk hierbij bijvoorbeeld aan een zo kort mogelijk voor- en natransport naar de OV knooppunten en werklocaties) en een verdere verweving van kennis en bedrijven met onze buren in Duitsland nodig (vergroting van het daily urban system).

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. Met onze bovenregionale partners onderzoeken we het ruimtelijk-economisch profiel van de corridor Zwolle-Munster

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

05.02 In Enschede groeien de banen op de toplocaties

Op de toplocaties Kennispark, binnenstad/stadscampus en Technology Base faciliteren wij de vestiging van bedrijven en de groei van banen. In de binnenstad groeien de banen in met name de horeca en detailhandel. De stadscampus, Kennispark en Technology Base gaan zorgen voor een internationaal aantrekkelijk profiel van onze stad en regio, een meer diverse economie, bieden een nieuwe inspirerende werkomgeving en dragen daarmee ook bij aan het aantrekken en vasthouden van talent.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We voeren de gebiedsstrategie Kennispark uit
02. We beoordelen of de evaluatie van Technology Base consequenties heeft voor de koers en het onderliggende bestemmingsplan
03. We scherpen onze rolopvatting en activiteiten t.a.v. Space53 op Technology Base aan
04. We stellen de visie Spoorzone Hengelo-Enschede vast
05. We werken verder aan de gebiedsontwikkeling Centrumkwadraat

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

05.03 In Enschede kunnen bestaande en nieuwe bedrijven verantwoord/duurzaam/groen groeien en innoveren

De basis van onze economie zijn onze bestaande bedrijven. Voor alle bestaande en nieuwe bedrijven bieden we een goede dienstverlening, zorgen we voor ruimte om te ondernemen, digitale bereikbaarheid, bieden we ondersteuning van netwerken voor starters, start ups en scale ups en innovatie (Novel-T), bevorderen we internationalisering, hebben we aandacht voor het arbeidsmarktbeleid en voor een aantrekkelijke werkomgeving. Met het oog op de brede welvaart is de groei van bedrijven “verantwoord/groen” en gaat niet ten koste van mens of planeet.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We leggen de geactualiseerde economische visie voor aan de raad	
02. We zoeken naar een locatie voor een nieuw bedrijventerrein in Enschede en onderzoeken welke bestaande bedrijventerreinen we versneld kunnen uitbreiden	
03. We starten met het bouwrijp maken van De Morshoek (voorheen Usseler Es Oostkrans)	
04. We continueren de uitvoering van de gebiedsagenda’s voor een toekomstbestendig De Reulver en Euregio Bedrijvenpark	
05. We ontwikkelen een gebiedsvisie voor de herontwikkeling van de verouderde bedrijventerreinen Kop Westerval en Rigtersbleek	
06. We maken nieuwe regionale afspraken over de programmering van bedrijventerreinen in Twente	
07. We investeren in het versterken van het regionale onderzoeks- en innovatiesysteem	
08.. We ontwikkelen nieuw uitgiftebeleid en toewijzingscriteria voor bedrijfskavels *Vanwege de druk op de arbeidsmarkt is een vacature nog niet vervuld. Vandaar dat er op dit moment onvoldoende capaciteit is om dit op te pakken.*	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

06. Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld

De beroepsbevolking en Enschede en Twente gaat dalen in de komende decennia. Dit kan er toe leiden dat bedrijven op de langere termijn gaan verplaatsen naar gebieden met meer potentiële werknemers. Daarom moet Enschede kwalitatief groeien om veerkrachtig te blijven als stad.

Over 10 jaar is het inwonertal gegroeid naar 170.000 inwoners. Al het talent is belangrijk voor de Enschedese/Twentse economie, maar vraagt om verschillende aanpakken. Het praktisch geschoold talent werkt veelal op de plek waar ze wonen en daarom koesteren we deze grote, waardevolle groep en zetten we in op ontwikkeling van deze groep. Het werken aan dit deel van de opgave hangt heel erg samen met het arbeidsmarktbeleid vanuit de opgave “inclusief

Enschede”.

Voor de theoretisch geschoolden is de aanpak meer gericht op het aantrekken en vasthouden. We zien dat deze groep flexibeler is in het bepalen van hun woon- en werkplek. Bijvoorbeeld jongeren trekken wel naar Enschede om hier te studeren, maar verhuizen daarna naar een grotere stad. De bereikbaarheid van banen speelt hierbij een grote rol. Vandaar dat er inzetten op meer baankansen in onze stad/regio en aantrekkelijke en diverse voorzieningen.

06.01 De stedelijke voorzieningen zijn divers en attractief voor inwoners en bezoekers (nationaal en internationaal)
Een aantrekkelijke stad heeft een bruisende binnenstad, goede culturele voorzieningen, evenementen en voorzieningen. De stad is verrassend en heeft mogelijkheden voor creatieve broedplaatsen.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We werken aan 'Welcome in Enschede': informatie & integratie	🟢
02. We ontwikkelen een kansenkaart met uitvoeringsplan voor de stadsrandzone en het Rondje Enschede *De kansenkaart is in concept klaar, deze willen we nog verrijken met wensen vanuit inwoners. Het product kansenkaart is later opgeleverd dan gepland. Inhaalslag wordt gemaakt in de zomermaanden. Inmiddels is capaciteit op recreatie en toerisme uitgebreid.*	🟧
03. Samen met onze binnenstadspartners geven we uitvoering aan het Actieplan Binnenstad	🟢
04. We maken een plan voor de bewegwijzering, oriëntatiepunten en looproutes in de binnenstad *We hebben samen met partners een jaarplanning voor 2023 gemaakt van alle geplande acties in het actieplan. Deze actie is niet opgenomen voor dit jaar. De prioriteiten voor dit jaar liggen bij andere acties.*	🔻
05. Voor creatieve ideeën voor de binnenstad stellen we een experimenteerfonds in	🟢
06. We stellen een nieuw stimuleringsfonds in voor de binnenstad	🟢
07. We stellen ruimtelijk-programmatische gebiedsprofielen op voor de binnenstad *De opdracht wordt voor de zomer verstrekt aan een bureau. Naar verwachting is het product in 2023 wel afgerond, maar zal besluitvorming in 2024 plaatsvinden. De betrokkenheid van partners bij dit product is heel belangrijk, maar dat betekent dat we het tempo hebben moeten aanpassen. Ook omdat we nog met partners gelijktijdig aan andere producten werken en zij dit naast hun reguliere werk moeten doen. Dat vraagt om een goede fasering.*	🔻
08. We onderzoeken de ruimtevraag van de Enschedese creatieve sector	🟢
09. We leggen een nieuwe cultuurnota voor aan de raad	🟢
10. We leggen een nieuwe evenementennota en het beleidskader voor evenementenvergunningen en -subsidies voor	🟢
11. Wij starten met een pilot voor het 1e uur gratis parkeren in gemeentelijke parkeergarages	🟢

Legenda: 🔻= loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; 🟧= loopt achter, bijsturing mogelijk; 🟢 = conform

verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

06.02 De nieuwe woonmilieus zijn attractief en toekomstbestendig

Dit subdoel betreft de nieuwbouwopgave van onze stad. Deze nieuwbouwopgave is gericht op dat wat we bouwen past bij de mensen die er gaan wonen. Daarbij zoeken we expliciet naar de balans tussen de bestaande behoefte aan betaalbare en bereikbare woningen voor Enschedeërs en woningen voor de nieuwe inwoners die we welkom heten in onze stad. We willen hiermee de opgaves omtrent doorstroom, het vasthouden van talent en de woon-zorgvraag oplossen. Voldoende en bereikbare betaalbare woningen is een uitgangspunt, waarbij de nieuwe richtlijnen van het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening én de analyse van de woonbehoefte, demografie en het inkomen in Enschede leidend zijn voor het woningbouwvraagstuk. We willen passende woningen bieden voor net afgestudeerden van alle niveaus, expats en gezinnen. Als grootste stad van het oosten bieden wij een grootstedelijk woonmilieu dat passend is voor alle inkomensgroepen.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We starten met de ontwikkeling van het Eschmarkerveld *We leggen in de 2e helft van 2023 een bestemmingsplan voor aan de raad. De voorbereiding vraagt meer tijd dan voorzien onder andere door stikstofproblematiek. Start bouwrijp maken en uitgifte van gronden verschuift naar 2024 onder voorbehoud van uitblijven van een beroepsprocedure tegen het bestemmingsplan.*	
02. We werken verder aan de realisatie van De Kop	
03. We bouwen verder aan Cromhoff	
04. We gaan starten met de kaveluitgifte voor de Leuriks-oost	
05. We gaan starten met de uitvoering van een aantal grote projecten	
06. We ontwikkelen Boswinkel-Oost verder	
07. We stellen een Omgevingsvisie op	
08. We ontwikkelen het Omgevingsplan	
09. We leren, oefenen en verbeteren ten behoeve van de uitvoering van de Omgevingswet	
10. We leren en verbeteren ten behoeve van de uitvoering van de Wet kwaliteitsborging (Wkb)	
11. We komen tot vastgesteld beleid voor Erfpacht	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

06.03 Talent weet waarom Enschede aantrekkelijk is om te wonen, leven en te werken

Om onze stad neer te zetten als aantrekkelijk voor talent is veel inzet nodig op positionering en profilering. Het gaat hierbij om marketing voor nieuwkomers, maar ook voor blijvers. We sluiten hierbij aan op de citymarketing: technologie, innovatie en creativiteit. Hiernaast willen we ook een

welcoming city zijn voor de toenemende stroom van buitenlandse studenten en kenniswerkers. De profilering wordt verbonden met de maatschappelijke opgaven. Verder werken we samen met de kennisinstellingen en Twenteboard om samen de talentopgave vorm te geven. Als we dit alles goed doen, houden we meer HBO en universitair opgeleiden vast in onze stad en blijft onze beroepsbevolking op peil.

Acties 2023
Aantal acties: 0
01. We geven uitvoering aan het deltaplan Talent *Begin 2023 hebben we met de Raad gesproken over de verkenning voor een deltaplan talent. Daarin is naar voren gekomen dat de Raad meer beeld bij/grip op wil krijgen op de acties die bijdragen aan de talent opgave. We zijn nu aan het verkennen of we dat middels een routekaart per opgave in beeld kunnen brengen.*
02. We werken nauw samen met de kennisinstellingen
03. We geven uitvoering aan de citymarketingvisie; pijler creatieve stad

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

07. In Enschede kun je prettig en gezond wonen en leven

De opgave “aantrekkelijke stad” gaat naast nieuwe ontwikkelingen (vooral zichtbaar bij baankansen en talent) ook over de bestaande stad. De accenten komen daarbij vooral te liggen op gebiedsgericht werken en een vitale en leefbare stad. Aandacht voor de bestaande woningvoorraad, gezondheid, veiligheid en interne bereikbaarheid zijn onderdeel van dit doel.

07.01 Wijken en buurten zijn veilig, gezond en leefbaar

Dit subdoel gaat over de leefomgeving, leefkwaliteit, de bestaande woningvoorraad, samenwerking met de corporaties, herstructurering, vergunningen, gebiedsgericht werken, geluid, schone lucht, handhaving en een inrichting van de openbare ruimte die bijdraagt aan een veilig gevoel.

Acties 2023
Aantal acties: 0
01. We gaan door met de uitvoering van de diverse deelprojecten van de Dynamische Investeringsagenda Twekkelerveld
02. We gaan binnen onze handhavingstaken datagestuurd werken *Er is capaciteit nodig van IT om datagestuurd werken binnen onze handhavingstaken verder tot uitvoering te laten komen. Deze capaciteit is er momenteel niet.*
03. We zetten in op stadsdeelgerichte inzet van BOA’s
04. We doen onderzoek naar verdedigingsmiddelen voor onze BOA’s
05. We stellen een nieuw wegenbeleidsplan op
06. We geven uitvoering aan het Werkprogramma bodem en ondergrond

07. We maken beschikbare data en informatie gemakkelijker te ontsluiten en gebruiken *Het model is in gebruik. We zijn nu een doorontwikkeling van het model en een koppeling met onze 3D geo data aan het onderzoeken. Dan kunnen bijvoorbeeld aannemers ter plaatse met een scanner onder de grond kijken en zijn proefsleuven verleden tijd.*	○
08. We maken een nieuwe bodemkwaliteitskaart	●
09. We onderzoeken de bodem op nieuwe bedreigingen, met name PFAS	●
10. We leggen een update van de cultuurhistorische waardekaart en een kerkenvisie voor	●
11. We evalueren het huidige welstandsbeleid	●
12. We starten met een studie naar het herontwikkelen van 1 of meer sportparken	●
13. We organiseren het woondebat en stellen een voortgangsrapportage Woonvisie op *Op 3 april 2023 is de voortgangsrapportage Woonvisie unaniem door de gemeenteraad vastgesteld. Daarbij is besloten om de Woonzorgvisie voor ouderen vast te stellen en toe te voegen aan de Woonvisie. Er is naast de zes voorgestelde beleidsuitspraken door het college 1 nieuwe beleidsuitspraak toegevoegd door de gemeenteraad zelf. Voorafgaand aan de vaststelling door de gemeenteraad vond de flexavond Woondebat (20 februari 2023) plaats.*	★

Legenda: ▼= loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■= loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★= boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

07.02 Enschede heeft een goede interne bereikbaarheid

We werken aan een leefbare, aantrekkelijke en bereikbare stad. Onder dit subdoel vallen maatregelen voor een goede verkeersafwikkeling in de stad en de dorpen en verkeersveiligheid.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We voeren de maatregelen van de wijkverkeersplannen Noordwest Enschede en Lonneker uit	●
02. We verbeteren de doorstroming op de Singels en de Oostweg	●
03. We maken samen met de inwoners een wijkverkeersplan Lasonder/Zeggelt/Boddenkamp	●
04. We rollen het netwerk van mobipunten verder uit	●
05. We ontwikkelen een parkeergarage en een ondergrondse fietsenstalling bij station Enschede *Met externe partners verkennen we de complete stationsopgave. Deze loopt samen met de elektrificatie van de spoorlijn Enschede – Duitse grens. Vanuit deze studie worden de kaders meegegeven voor de nieuwe parkeergarage. Ambtelijk is gestart met een projectgroep om de parkeergarage te versnellen.*	■
06. We starten de bouw van het laatste deel F35 tussen Enschede en Hengelo	●
07. We evalueren de herinrichting van de Molenstraat en de Ovatonde	●

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

Financiële voortgang

Doelstelling en producten	Status	Afwijking (x1.000 euro)
01. Enschede is klimaatneutraal		
Duurzaamheid		-72
02. Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht		
03. Enschede is groen en biodivers		
04. Enschede is circulair		
05. Enschede heeft veel baankansen		
Dienstverlening aan ondernemers *Per 2023 is een personeelstaakstelling terug gedraaid omdat dit niet in verhouding stond tot de veranderde personeelsbehoefte. Nieuw personeel is of komt lopende 2023 in dienst, waardoor niet het hele jaarbudget nodig is.*		175
Verkeersinfrastructuur en beleid *Dit tekort betreft het niet kunnen invullen van de taakstelling parkeeropbrengsten FC Twente.*		-50
Versterken economische structuur		0
06. Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld		
Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaving *Bestemmen kent een tekort van 100.000 euro. Deze overschrijding kent diverse oorzaken, meerwerk in verband met stikstof, omgevingsplan en overige regels en wetgeving. Daarnaast wordt de CAO stijging niet gecompenseerd.* *Bij Vergunnen is beoordeeld of de aanvragen boven de 5 miljoen tijdig worden afgerond in 2023. De verwachting is dat dat wel het geval zal zijn. Het tekort van 233.00 euro wordt veroorzaakt door hogere inhuur tarieven en niet gecompenseerde CAO stijging, omdat tarieven niet meer aan te passen zijn.* *Voor Handhaving Openbare Ruimte is het in 2023 niet mogelijk om de volledige output te realiseren. Dit heeft direct consequenties voor de inzet in de wijken ten aanzien van jeugdoverlast, doelgroepenoverlast in het centrum, controle op alcoholwet, 'scooters' binnenstad, veiligheidsgevoel en de overige 'kleine ergernissen' in de stad. De zeer lastige arbeidsmarkt om geschikte BOA's aan te trekken is hier de oorzaak van. De vacature ruimte wordt geprobeerd in te vullen (894.000 euro voordelig).* *Vanuit het programma DWLW is samen met andere gemeenten het milieu toezicht verzelfstandigd in de eerder opgerichte Omgevingsdienst Twente (ODT). We hebben een gewijzigde begroting 2023 ontvangen met een stijging van de lasten met 90.000 euro door de nieuwe CAO, waardoor we hier een tekort op hebben in 2023. Gedurende het jaar worden binnen het product handhaving Bouwwerken en Bedrijven dwangsommen ontvangen, die niet te begroten zijn (100.000 euro voordelig). En is er nog een saldo van 78.000 euro positief incidenteel dor een hogere productiviteit.*		649
Cultuur, Evenementen en Citymarketing *Binnen het team CEC moeten we op dit moment mensen vervangen als gevolg van*		-250

ziekte. Daarnaast zijn er in de afgelopen jaren veel nieuwe collega's gestart waardoor het nodig was om ondersteuning te organiseren op het subsidieproces omdat daar de kennis en ervaring ontbrak. Zorg dragen voor een doelmatige en rechtmatige besteding van de subsidies Is een vereiste. Inmiddels is de kennis op niveau en wordt de ondersteuning dit jaar afgebouwd.		
Grondbedrijf	🟢	0
Locatieontwikkeling *Positief resultaat bestaat uit niet bestede kapitaalslasten (800.000 euro positief), hogere materiele kosten fase 0&1 (300.000 euro negatief en een tekort bij Technology base/ luchthaven (150.000 euro negatief).*	⭐	350
Parkeerbeheer	🟢	0
Stedelijke ontwikkeling	🟢	0

07. In Enschede kun je prettig en gezond wonen en leven

Afvalstoffen	🟢	0
Begraafplaatsen	🔻	-30
Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte *Bij Openbare verlichting is er sprake van een tekort als gevolg van hogere loon- en materiaalkosten (200.000 euro) en (stijgende) energieprijzen (178.000 euro).* *Prijsstijging bij civiele Groot Onderhoud projecten openbare ruimte.* *Door o.a. stijgende materiaalkosten, oplopende olieprijzen en stijgende loonkosten vallen de civiele (groot) onderhoudsprojecten in de openbare ruimte hoger uit dan oorspronkelijk begroot (200.000 euro).* *Bij Stadsdeelbeheer is er sprake van een tekort van 600.000 euro. Tekort van 400.000 euro door hoge prijsstijgingen als gevolg van hogere lonen en materiaalkosten. De gemeentelijke loon- en prijscompensatie is niet voldoende om deze stijgingen te compenseren. Extra inhuur door ziekte betreft 200.000 euro negatief.*	🔻	-1.178
Riolering	🟢	0

Totaal - Duurzaam wonen, leven werken	**-406**

Legenda: 🔻 = tegenvaller; 🟧 = risico; 🟢 = conform begroting; ⭐ = meevaller; ⚪ = neutrale wijziging

Wij stellen voor:

6 Wij stellen voor om voor de voertuigen van de afdeling Stadsdeelbeheer een krediet beschikbaar te stellen van 100.000 euro. Deze te dekken vanuit bestaande middelen in het product Beheer en onderhoud openbare ruimte. (BP-DWLW-01)

Wij stellen voor:

7 Wij stellen voor om in 2023 incidenteel een subsidie uit te betalen aan Stichting Gamelab (20.000 euro). Deze subsidie als zodanig in de administratie en daarmee de subsidiestaat vast te leggen zodat deze uitbetaling rechtmatig zal plaatsvinden vanuit besluitvorming door de gemeenteraad. Deze subsidie te dekken uit het werkbudget economie. (BP-DWLW-02)

Wij stellen voor:

8 Wij stellen voor om in 2023 incidenteel een subsidie uit te betalen aan Stichting Dutch Innovation Foundation (225.000 euro). Deze subsidie als zodanig in de administratie en daarmee de subsidiestaat vast te leggen zodat deze uitbetaling rechtmatig zal plaatsvinden vanuit besluitvorming door de gemeenteraad. Deze subsidie te dekken uit het werkbudget economie (112.500 euro), cultuur (56.250 euro) en locatieontwikkeling (56.250 euro). (BP-DWLW-03)

1.3 Samenleving en bestuur

01. Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen.
Een op de inwoner gericht Enschede gaat uit van een breed burgerperspectief; We weten beter wie onze inwoners zijn en wat ze willen, kunnen en waarover ze zich zorgen maken en kunnen onszelf daarin verplaatsen. We hebben aandacht voor het individu en de verschillen tussen mensen en situaties. Onze aanpak gaat uit van menselijke waardigheid en ziet op het maken van regelgeving en beleid, op de uitvoering en op onze rechtsbeschermingsprocedures. Onze houding is open, empathisch, we handelen behoorlijk en onze dienstverlening is toegankelijk voor iedereen. We communiceren duidelijk en werken aan een goede en open informatievoorziening.

01.01 Wij zijn op de inwoner gericht, handelen behoorlijk en hebben een toegankelijke dienstverlening
De menselijke maat staat centraal in onze regelgeving, beleid, uitvoering, dienstverlening en rechtsbescherming. Iedere inwoner zien wij voor wie die is, in de veelheid aan rollen die de inwoner kan vervullen. De inwoner en de ondernemer staan centraal in onze dienstverlening en moet daar toegang toe hebben. We zijn betrokken en maken daarmee het verschil. Dat doen we digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet. Het brede burgerperspectief van mens tot mens, de algemene beginselen van behoorlijk bestuur uit de Algemene wet bestuursrecht en de behoorlijkheidsnormen van de Nationale Ombudsman vormen onze leidraad.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We geven organisatie breed uitvoering aan het programma Menselijke Maat waarin we in 2023 de focus leggen op:	
02. We geven uitvoering aan (juridische) kwaliteitszorg en verbeteren de rechtsbescherming van onze inwoners door:	
03. We geven uitvoering aan onze Dienstverleningsvisie en zetten in 2023 in op:	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

01.02 Wij communiceren duidelijk en persoonlijk
We onderhouden open en persoonlijk (klant)contact. Elke inwoner ontvangt duidelijke voorlichting over regelgeving, beleid en concrete plannen in de buurt. In direct duidelijke taal. Naar inwoner en partners staat een duurzaam toegankelijke informatievoorziening centraal. Binnen de muren van het stadhuis werken we aan goede informatie-uitwisseling zodat onze lokale democratie optimaal functioneert.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We geven uitvoering aan het gemeentebreed uitvoeringsplan Communicatievisie 2023-2026 langs de vier lijnen:	
02. We gaan door met Direct Duidelijk Enschede.	
03. We geven uitvoering aan het programmaplan Wet open overheid dat eind 2022/begin 2023 gereed is.	
04. We brengen ons Informatie- & Archiefbeheer kwalitatief op een goed niveau door het programma Bridge. *Voor het structureel oplossen van de achterstanden en het op orde houden van het informatie- en archiefbeheer is een forse organisatorische inspanning nodig. Wetgeving wordt strenger getoetst en omdat het ook om de digitale archieven gaat is de omvang zeer fors en zal dat blijven, ondanks dat we zoveel mogelijk van die processen digitaliseren. Uit een extern deskundigen rapport (in opdracht van het programma Bridge) blijkt dat Enschede daar ca 25 fte extra voor nodig heeft. Het college wil dit in de eerste fase oppakken en te beginnen met 12 fte en na evaluatie met een voorstel tot definitieve invulling te komen. Reden voor deze organisatie omvang is dat naast de verplichtingen uit de archiefwet en Woo er veel meer archiefwaardige informatiedragers te zijn (bestanden, losse documenten) dan bij de start van het programma Bridge uit de eerste inventarisatie bleek. Niet invullen van de organisatie betekent voortdurende achterstanden die incidenteel moeten worden opgelost en het bij het horizontaal toezicht zichtbaar niet voldoen aan de archiefwet. Deze inzet leidt tot een financiële overschrijding in deze Tussenrapportage. Voor 2024 is een knelpunt opgenomen in de Zomernota 2023.*	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

02. Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente

Onze blik is naar buiten gericht. Per opgave realiseren we ons dat we er niet alleen voor staan en de grote problemen ook zeker niet alleen kunnen oplossen. Dat gebeurt in netwerken. We staan open voor passende partners, soms interbestuurlijk dan weer met bedrijven, kennisinstellingen, organisaties en inwoners, ook concreet op wijkniveau. We werken aan gezamenlijke agenda's en gedeeld eigenaarschap. Daarbij hebben we oog voor de vitaliteit en dynamiek uit de stad en benutten of ondersteunen de ideeën en kracht.

02.01 (veer)kracht van de stad: we staan open voor en benutten signalen en initiatieven uit de samenleving

We werken duurzaam samen met de stad aan onze opgaven en staan open voor inwonerparticipatie, doen aan overheidsparticipatie en werken aan inwonervertegenwoordiging in alle vormen. We nemen onze inwoners daarbij steeds meer mee aan de voorkant bij het maken van beleid. Zodat mensen zich herkennen in beleid en ook echt meer zeggenschap krijgen. Als we uitgedaagd worden door burgerinitiatieven om onze taken over te nemen, staan we daarvoor open en reageren we adequaat. Uiteraard benutten we hierbij de jarenlange ervaringen van het stadsdeelmanagement en wisselen we digitale vormen van participatie af met fysieke vormen.

Acties 2023	
Aantal acties: 0	
01. In 2023 voeren we het “Actieplan samenlevingsgericht werken 2022 – 2025” uit zoals afgesproken.	
02. We voeren de in 2022 opgestelde participatieagenda uit.	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

02.02 Passende allianties: we werken samen met andere overheden, onderwijsinstellingen en andere partners aan de gezamenlijke opgaven van de stad en de regio

Samenwerking met regionale, landelijke en internationale partners is gebaseerd op een gezamenlijke agenda, onderlinge kennisdeling en gedeeld eigenaarschap.
Tal van uitdagingen waar Enschede voor staat, zoals de energietransitie, klimaatadaptatie en de transitie naar een circulaire economie zijn te groot om alleen op te pakken. Daarom zoeken we samenwerking, niet alleen binnen Twente, maar ook in Euregionaal, landelijk en Europees verband. En niet alleen op stedelijk niveau, ook met de universiteiten en met onze bedrijven. In triple Helix verband dus.
Op weg naar een wereld die in 2050 CO2 neutraal moet zijn, wordt er zowel landelijk als Europees niveau gewerkt aan programma’s die vervolgens weer op stedelijk niveau moeten worden doorvertaald. Dankzij een jarenlange investering in de samenwerking met Hengelo en Munster hebben we een sterke basis om gezamenlijke te participeren in EU programma’s. Gezamenlijk staan we sterker als we aanvragen te doen EU fondsen en kunnen we kennis en middelen ophalen om onze grote opgaven adequater en sneller op te pakken.
We staan open voor allerlei nieuwe vormen van samenwerking, formeel en informeel. Gelijktijdig werken we aan onze samenwerkingsvaardigheden zodat we een adequate en betrouwbare partner zijn.

Acties 2023	
Aantal acties: 0	
01. We versterken de samenwerking met onze strategische netwerkpartners.	
02. Samen met de Twenteboard werken we verder aan de sociaal-economische structuurversterking van de regio en Enschede.	
03 EU Agenda	
04. We geven uitvoering aan de Samenwerkingsovereenkomst met kennisinstellingen 2022-2025 en werken zo aan onze kennisorganisatie.	
05. Samenwerking Munster en Euregio	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

03. Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente
Onze samenleving is digitaal in transitie. Die transitie biedt nieuwe mogelijkheden en kansen voor onze welvaart en ons maatschappelijk welzijn. Denk voor een gemeente aan digitale dienstverlening, het efficiënt en effectief inrichten van processen en het verlagen van drempels om met elkaar in contact te komen. Tegelijkertijd is onze dienstverlening er ook voor die inwoners die niet of slechts gedeeltelijk mee kunnen doen in de digitale gemeente. Dit doen we door hulp- en andere mogelijkheden te bieden zoals baliebezoek en gerichte afspraken. Digitalisering roept ook nieuwe vragen op rond digitale ontwrichting of hoe we (digitale) grondrechten borgen in de informatiesamenleving.

03.01 We benutten de kansen, verkleinen de risico's en reflecteren en acteren op de digitale transformatie.
Enschede kiest ervoor de informatiesamenleving te omarmen en niet aan de zijlijn te staan, maar midden in de informatiesamenleving, dichtbij haar inwoners. Vanuit dit perspectief pakken we de kansen die digitalisering biedt en werken we aan de mogelijke keerzijde ervan.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We integreren de mogelijkheden van digitalisering en data meer en meer in de vorming en uitvoering van beleid.	
02. We creëren en borgen toepassing van een ethisch kader voor technologische en dataontwikkelingen.	
03. We implementeren een transitiestrategie Common Ground	
04. We implementeren digitaliseringswetten	
05. We geven uitvoering aan het strategische privacy en digitale veiligheidsbeleid *De nieuwe Functionaris Gegevensbescherming (FG) heeft gesignaleerd dat de organisatie te weinig DPIA's uitvoert. DPIA staat voor Data Protection Impact Assessment, soms ook wel Privacy Impact Assessment (kortweg PIA) genoemd. Onder de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) is het uitvoeren van een DPIA bij bepaalde verwerkingen van gegevens verplicht. De procedure voor het uitvoeren van DPIA's is verouderd en de sjablonen zijn nog niet handzaam voor het uitvoeren van DPIA's. Daarom wordt de procedure herzien en er worden vereiste nieuwe sjablonen ontwikkeld.* *De verplichte Wet Politiegegevens (WPG) audit is eind vorig jaar uitgevoerd. Uit de audit kwamen aantal verbeterpunten naar voren, zoals het opstellen van WPG-beleid. Voor het opstellen van WPG-beleid is een opdracht uitgezet. In de zomernota is om extra capaciteit gevraagd om de verplichtingen van de AVG waaronder de DPIA te kunnen uitvoeren.* *Als onderdeel van de ENSIA verantwoording is de BIO zelfevaluatie ingevuld. De gemeente scoort op de meeste punten goed. Er is één aandachtspunt en dat is bedrijfscontinuïteit. IT heeft diverse plannen voor de continuïteit van IT-dienstverlening en incident response, maar er ontbreekt een gemeente breed bedrijfscontinuïteitplan dat rekening houdt met verschillende scenario's. Daarnaast is bedrijfscontinuïteit niet (goed) belegd binnen de organisatie. Voor het opstellen en beleggen van bedrijfscontinuïteit is een opdracht uitgezet.*	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

04. Enschede is een veilige gemeente

In Enschede moet iedereen in een veilige omgeving kunnen wonen, werken en recreëren. We vinden het belangrijk dat iedereen in Enschede veilig over straat kan en dat overlast tot een minimum wordt beperkt. Veiligheid en handhaving openbare orde staat allang niet meer op zichzelf. Het kent samenhang met andere problemen in de stad. Of het nu gaat om ondermijning, criminele activiteiten (drugs)overlast, huiselijk geweld, maatschappelijke problemen vanuit zorg en welzijn of maatschappelijke opvang. Centraal staat een integrale aanpak, stedelijk en in de stadsdelen. Uitgangspunt bij de aanpak is dat we streng zijn voor degene die zich niet aan de regels (wil) houden, maar hulp bieden aan degene die op het juiste spoor wil komen en blijven. Belangrijk is een evenwicht te vinden tussen repressie, preventie en zorg. Doel is de stad weer zichtbaar en voelbaar veiliger te laten zijn voor inwoners en ondernemers.

04.01 We bevorderen de verbinding in de samenleving

We willen onze signalerings- en interventiepositie in de stad verstevigen door constant in gesprek te zijn in de stad. Daarbij leggen we de focus op het verminderen van maatschappelijke onrust.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We hebben in 2023 een concreter beeld van de veiligheidsbeleving van onze inwoners door onderzoek.	
02. We pakken veiligheidsvraagstukken aan door integrale afstemming met stakeholders	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

04.02 Enschede heeft een ongunstig klimaat voor ondermijnende activiteiten

De aanpak van ondermijning heeft verschillende dimensies. Als lokale overheid moeten we nog alerter worden en maatregelen nemen die voorkomen dat we onbedoeld crimineel gedrag faciliteren. We willen voorkomen dat we criminelen ‘helpen’ door bijvoorbeeld vergunningen en subsidies af te geven, zorgcontracten aan te gaan, vastgoedtransacties te plegen die gefinancierd worden met crimineel geld of waarmee criminelen een dekmantel krijgen voor hun activiteiten. Samen met de politie, RIEC en partners, moeten we ons beeld van de criminele netwerken die zich in Enschede bevinden, maar ook die in Enschede en daarbuiten opereren versterken. Op basis van een goede informatiepositie kunnen we beter sturen en prioriteren in de aanpak. Om de beschikbare capaciteit en middelen van onszelf en onze partners zo effectief te kunnen benutten, moeten we samen met onze partners scherpe keuzes en duidelijke afspraken maken. Een ander belangrijk speerpunt is het nadrukkelijker betrekken van nog meer (publieke en private) partijen in de aanpak, zodat legale structuren nog moeilijker misbruikt kunnen worden door criminelen. Verder is het van belang om meer naar de voorkant van problematiek te komen door vroegtijdig interventies te plegen en barrières op te werpen.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We gaan door met de integrale aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit.	

02. We gaan een sociale en gebiedsgerichte interventie (binnenstad en Glanerbrug) doen gericht op (drugs)criminaliteit en leefbaarheid. Waar nodig zetten we daarbij cameratoezicht in.	
03. We gaan zichtbaarder controleren en handhaven.	
04. We richten intern een centraal kennispunt Bibob op.	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

04.03 We versterken de samenwerking tussen zorg en veiligheid

Bij complexe casuïstiek opereren zowel het zorg- als veiligheid, in aanvulling op elkaar. Door een verbeterende samenwerking tussen zorg en veiligheid wordt bijgedragen aan de algemene veiligheid, het verbeteren van de persoonlijke situatie, het voorkomen en verminderen van recidive, (ernstige) overlast, criminaliteit en/of maatschappelijke uitval. Samenwerking met het Veiligheidshuis is bij deze onderwerpen aan de orde. De focus ligt op verwarde en kwetsbare personen, woonoverlast, huiselijk geweld, straatintimidatie , mensenhandel en loverboy problematiek.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We versterken de samenwerking als het gaat om casuïstiek die zich afspeelt op het terrein van zorg en veiligheid.	
02. We gaan door met de aanpak van mensenhandel en loverboys, dit doen we samen met het regionaal kenniscentrum mensenhandel Twente.	
03. In het kader van het project Veilige Steden richten we ons op bewustwording en het geven van handelingsperspectief aan omstanders van (straat)intimidatie.	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

04.04 Voorkomen en verminderen van risicogedrag bij jongeren

Het integraal veiligheidsbeleid legt een accent op de jeugd vanuit de gedachte van preventie. Preventie ligt primair bij het begrotingsprogramma Vitaal en Sociaal, het verminderen van risicogedrag zit meer bij Veiligheid.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We gaan de weerbaarheid van de jeugd vergroten.	
02. We onderzoeken of de patseraanpak ingezet kan worden bij jeugdige criminelen.	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

Financiële voortgang

Doelstelling en producten	Status	Afwijking (x1.000 euro)
01. Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen.		
College van B&W.	●	0
Ondersteuning College van B&W en directie. *Extra personele inzet is nodig ten behoeve van de intensivering van het thema "menselijke maat". Daarnaast leidt het aantrekken van een interim directeur bedrijfsvoering tot een overschrijding.*	▼	-300
Publieksdienstverlening. *Het resultaat is positief door de stijging in het aantal legesproducten.*	★	100
Raad en commissies.	●	0
Verkiezingen. *Er zijn extra kosten gemaakt vanwege dubbele verkiezingen (provincie en waterschap).*	▼	-100
02. Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente		
Bezwaar en beroep. *Als gevolg van langdurig ziekteverzuim wordt er ingehuurd om aan de vereiste dienstverlening en de wettelijke termijnen te voldoen.*	▼	-300
Klachtencommissariaat.	●	0
Stadsdeelsgewijs werken.	●	0
03. Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente		
Regionale samenwerking.	●	0
04. Enschede is een veilige gemeente		
Openbare orde en veiligheid. *Een incidenteel tekort ontstaat door vroegtijdige vervanging voor pensionering en vanwege vervanging voor langdurige ziekte.*	▼	-200

Totaal - Samenleving en bestuur	-800

Legenda: ▼ = tegenvaller; ■ = risico; ● = conform begroting; ★ = meevaller; ○ = neutrale wijziging

Wij stellen voor:

9 Om een krediet van 150.000 euro beschikbaar te stellen voor de vervanging van de machine waar rijbewijzen en paspoorten worden opgeslagen. De dekking van de kapitaallasten kunnen opgevangen worden binnen het product publieksdienstverlening. (BP-SenB-01)

1.4 Financiën en organisatie

01. Enschede heeft een betrouwbare en voor lange termijn houdbare financiële huishouding en organisatie

De afgelopen jaren zijn de schulden afgebouwd en de reserves versterkt. Er is een start gemaakt met het op peil brengen van de solvabiliteit. Het weerstandsvermogen om risico's op te vangen is op goed niveau. De structurele begrotingsruimte (verschil tussen jaarlijks terugkerende baten en lasten) is nog wel beperkt. Het vraagt de komende jaren dan ook aandacht om het huishoudboekje op orde te houden. De rentelasten worden geminimaliseerd door de schulden te beperken en de financiering van de gemeente te optimaliseren. Een mogelijkheid hiertoe is de afkoop van hoogrentende leningen als de liquiditeitspositie van de gemeente dit toelaat. Tot slot is het afgelopen decennium weinig geïnvesteerd. Investeringen zijn noodzakelijk om het voorzieningenniveau en daarmee de aantrekkelijkheid van de stad overeind te houden. Daarom maken we gebruik van een strategische investeringsagenda en fonds waarmee we naar de toekomst borgen dat Enschede een aantrekkelijke stad blijft.

01.01 Enschede is in staat om financiële tegenvallers het hoofd te bieden.

Enschede is een ambitieuze en ondernemende stad. Bij het realiseren van opgaven en doelen loopt de gemeente ook (financiële) risico's. We zetten risicomanagement in om pro-actief met risico's om te gaan. Om tegenslagen het hoofd te kunnen (blijven) bieden houden we ook voldoende weerstandsvermogen aan om ze op te kunnen vangen als ze zich voordoen. We blijven streven naar een weerstandsratio tussen 1,0 en 1,4. Dat is ook zo opgenomen in onze in 2022 vastgestelde nota weerstandsvermogen. We voeren realistisch en degelijk financieel beleid. Vanuit voorzichtigheidsbeginsel speculeren we niet op onzekere inkomsten. Structurele uitgaven dekken we met structurele middelen. We sturen stevig op het realiseren van afgesproken taakstellingen. We blijven bij het Rijk aandacht vragen voor de financiële en sociale situatie van onze stad. Op deze manier blijven we ook in de toekomst in staat om onverwachte financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. College legt een rechtmatigheidsverklaring af. *De voorbereiding loopt volop. Rollen en verantwoordelijkheden zijn doorgesproken met direct betrokkenen. Met name voor de concernbrede processen vroeg / vraagt dit nog de nodige aandacht. In de eerste helft van 2023 wordt rond de interimcontrole conform de nieuwe systematiek gewerkt. De lessen daaruit vertalen we naar verbeteringen in het proces. Het licht staat op oranje ivm de rechtmatigheids issues rond de jaarrekening.*	
02. We doen in 2023 nader onderzoek naar en implementeren de door de Raad geprioriteerde onderwerpen uit het rapport Verdiencapaciteit.	
03. We gaan ons risicomanagement verder professionaliseren.	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

01.02 Enschede investeert toereikend

Het afgelopen decennium kende Enschede een heel laag investeringsniveau. Als gevolg van de financiële crisis en de financiële effecten daarvan voor Enschede was er nauwelijks

investeringsruimte en lag de focus sterk op herstel van de financiële conditie. Een laag investeringsniveau brengt risico met zich mee dat inhaalinvesteringen nodig zijn en dat Enschede minder aantrekkelijk wordt dan andere steden die wel blijven investeren. Het voornemen is dan ook om, nu de financiële conditie is hersteld, structureel te blijven investeren in het voorzieningenniveau en de leefbaarheid in de stad. Hiervoor werken we met een strategische investeringsagenda waarin de belangrijkste investeringen om een impuls aan de stad te geven zijn opgenomen. Daarmee houden we Enschede aantrekkelijk voor onze inwoners. En het helpt ons om aantrekkelijk te zijn voor mensen die hier nog niet wonen. Als stad in het groen om te wonen, werken en leven. De ambitie is om te komen tot een structurele financiering van de investeringsagenda.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. Structurele financiering investeringsagenda.

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

01.03 De gemeentelijke organisatie is wendbaar en alert

Wij zijn er als gemeentelijke organisatie voor onze inwoners en ondernemers. Om hen, in de dynamiek en complexiteit van het hier en nu, zo goed mogelijk van dienst te zijn moeten we in staat zijn om slim en snel te handelen. Daarbij zijn we mensgericht en werken we meer in netwerken van onze samenleving. Het verder optimaliseren van onze lerende, flexibele en talentvolle organisatie draagt hier aan bij. We streven naar effectiviteit en efficiency waarbij standaardisatie, doelgerichtheid belangrijke maatstaven zijn. Die verstevigen we de komende periode door onder andere meer in te zetten op digitalisering en datavaardigheid. Ook werken we aan ons vermogen om ons aan te passen als het gaat om integriteit en ondermijning en gebruiken hiervoor verschillende instrumenten. De sturing en realisatie van het geheel aan regulier werk en opgaven vraagt om focus, versteviging en daadkracht, zodat we onze organisatie continue blijven richten op wat er nodig is en gevraagd wordt.

Acties 2023

Aantal acties: 0

01. We verstevigen de interne organisatie

02. Bedrijfsvoering mee laten bewegen met vraag uit primaire processen

De organisatie is de afgelopen periode toegenomen in bezetting. Dit leidt automatisch tot extra uitgaven voor ondersteuning en bedrijfsvoering. Immers nieuwe medewerkers worden uitgerust met een laptop, telefoon, werkplek en allerlei andere voorzieningen. Daarnaast vraagt dit ook extra inspanning van verschillende bedrijfsvoeringafdelingen als P&O, Inkoop, F&C, etc. Voor die groei worden budgetten niet automatisch aangepast en dat leidt tot een overschrijding in de exploitatie. De Raad heeft in dit actiepunt opgedragen om dit via een areaalmodel wél automatisch mee te laten ademen. Dit model wordt voor het eerst toegepast in de Zomernota 2023, waarbij het ingangsjaar 2024 is. Voor 2023 is dit nog niet van toepassing.

Hoewel de organisatie de afgelopen periode wel is gegroeid, speelt het huidige tijdsbeeld van hoge druk op mensen en de landelijke tendens van de krapte op de arbeidsmarkt ons overigens ook parten. Niet alleen binnen bedrijfsvoering, maar binnen de gehele organisatie zijn de nodige openstaande vacatures en wordt mede als gevolg daarvan een oplopende werkdruk ervaren . Dit bemoeilijkt het waarmaken van toenemende verplichtingen en hoge ambities. De knelpunten in de zomernota geven hiervan een reëel beeld.

03. We continueren onze aandacht voor de weerbaarheid en integriteit van onze bestuurders en ambtenaren door:	

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

Financiële voortgang

Doelstelling en producten	Status	Afwijking (x1.000 euro)
01. Enschede heeft een betrouwbare en voor lange termijn houdbare financiële huishouding en organisatie		
Algemene belastingen. *Het nadelige resultaat bij belastingen bestaat uit extra kosten i.v.m. gemaakte bezwaren op WOZ belastingen in 2023 (nadeel 660.000 euro) en een afrekening over 2022 inzake proceskosten en griffierechten (nadeel 140.000 euro).*		-800
Algemene inkomsten.		0
Algemene uitkering. *Het voordelige resultaat bestaat uit de saldering van de septembercirculaire van 4,7 miljoen euro voordelig met de decembercirculaire van 2,1 miljoen euro nadelig.*		2.580
Basisregistratie.		0
Bedrijfsvoering. *Het tekort vanuit het programma Duurzaam, Wonen, Leven en werken van 609.000 euro bestaat uit:* *- Extra inzet van personeel wegens tekort en inwerken van nieuw personeel.* *- Kosten extra inhuur wegens langdurige ziekte in combinatie met boven formatieve medewerker en inzet trainee.* *- Daarnaast inzet op projecten waar geen directe dekking tegenover staat, maar voortgang wel gewaarborgd moet zijn.*		-609
Gemeentearchief.		0
Interne dienstverlening. *Dit product omvat zowel voor- als nadelen en voorziet naar verwachting per saldo een tekort van 1.645.000 euro. Nadelen ontstaan bij verschillende afdelingen van (Interne) Dienstverlening als gevolg van extra inhuur vanwege vervanging in verband met langdurige ziekte, organiseren vroegtijdige kennisoverdracht van met pensioen gaande medewerkers en vanwege moeilijk vervulbare functies in deze krappe arbeidsmarkt. Bij IT zorgt daarnaast met name de forse inflatie van verschillende licenties voor een overschrijding en moeten extra kosten worden gemaakt vanwege de verhuizing van het Rekencentrum uit de Noordmolen. Beide onderdelen zijn structureel en worden als knelpunt opgenomen in de Zomernota 2023. Ook bij het Documentair Dienstencentrum is sprake van een nadeel doordat extra capaciteit nodig is om de archiefachterstanden niet op te laten lopen en om te voldoen aan de archiefwetgeving. Daarnaast wordt er bij het KCC (Klantcontact Centrum) structureel extra capaciteit ingezet om te voldoen aan de door de Raad gestelde normen van telefonische bereikbaarheid. Ook voor deze tekorten zijn knelpunten opgenomen in de Zomernota 2023. Tegenover deze nadelen staan met name lagere locatie gebonden uitgaven bij Facilitaire Zaken als gevolg van het afstoten van gemeentelijk vastgoed.*		-1.645
Onderwijsvoorzieningen: onderwijshuisvesting.		0
Regionale dienstverlening. *Het voordeel wordt veroorzaakt door een voordeel op de vennootschapsbelasting*		325

(voordeel 125.000 euro). *Daarnaast vallen de inkomsten voor externe dienstverlening 200.000 euro hoger uit dan in de begroting is opgenomen. Van deze omzet is 100.000 euro incidenteel en 100.000 euro structureel. Tegenover de hogere inkomsten staan hogere kosten bij het product interne dienstverlening.*		
Rente & treasury. *Het voordelige resultaat van treasury bestaat uit het niet hoeven aan te trekken van langlopende leningen in 2023 (voordeel 600.000 euro), een hogere creditrente (voordeel 1.100.000 euro), hogere dividendopbrengsten (voordeel 1.000.000 euro) en lagere interne renteopbrengsten uit de kapitaalgoederen en het Grondbedrijf (nadeel -2.000.000 euro).*	⭐	700
Sport- en wijkaccommodaties.	🟢	0
Vastgoedbedrijf. *Het voordelig resultaat van het product Vastgoed ad 171.000 euro bestaat uit het resultaat van het Vastgoedbedrijf Enschede en het resultaat van de Exploitatie Maatschappelijk Vastgoed. Deze resultaten worden hieronder separaat beschreven.* *Het resultaat van het Vastgoedbedrijf Enschede (VBE) is een gesloten systeem waarbij het saldo van baten en lasten conform het vastgoedbeleid, wordt verrekend met de egalisatiereserve vastgoed. In tegenstelling tot voorgaande jaren wordt dit jaar een overschrijding van 140.000 euro binnen VBE verwacht, doordat het College met het aangaan van de vaststellingovereenkomst voor de ijsbaan heeft besloten om een aantal kosten voor haar rekening te nemen, namelijk de overname van de inventaris ad 40.000 euro (Raadsbrief 31-08-'22) en de frictiekosten ad 100.000 euro (Raadsbrief 01-03-'22).* *Het verwachte resultaat op de Exploitatie Maatschappelijk Vastgoed (EMV) bedraagt 311.000 euro positief. Dit voordelige resultaat ontstaat als gevolg van het in voorgaande jaren afgestoten maatschappelijk vastgoed. Op dit moment wordt gewerkt aan een richtinggevend document betreffende de Exploitatie Maatschappelijk Vastgoed, waarin dit voordeel wordt meegenomen.*	⭐	170

Totaal - Financiën en organisatie	**721**

Legenda: 🔻 = tegenvaller; 🟧 = risico; 🟢 = conform begroting; ⭐ = meevaller; ⚪ = neutrale wijziging

Wij stellen voor:

10 Om een dotatie aan de reserve werkplekmiddelen te doen van 334.000 euro ten behoeve van de dekking van de kapitaallasten van de extra werkplekmiddelen waaronder laptops. BP-FO-01

Wij stellen voor:

11 Om het incidentele tekort op de stelpost voor loon en prijscompensatie, dat ontstaat door de nieuwe CAO afspraken voor 2023, aan te vullen met een onttrekking uit de reserve Loon- en prijscompensatie. Deze reserve is ingesteld in de zomernota 2021 en is bedoeld om de overschotten en tekorten m.b.t. de loon- en prijscompensatie in op te vangen. BP-FO-02

Bijlage 1 Beslispunten

Deze paragraaf bevat beslispunten binnen de bevoegdheid van de Raad. Deze beslispunten zijn divers van aard en kunnen de instelling van een reserve betreffen, mutaties in de reserve, het beschikbaar stellen van een krediet of een overheveling van budgetten tussen producten onderling (voor zover dit effect heeft op de aard van de output en/of begrotingsprogramma overstijgende overhevelingen betreft). Voor een aanvullende toelichting verwijzen we naar het vorige hoofdstuk, stand van zaken 2023.

We stellen voor:

1. Om akkoord te gaan met de technische wijzigingen zoals opgenomen in bijlage 2 en de begroting te wijzigen.
2. Om akkoord te gaan met de verwerking van het effect uit de meicirculaire 2023 voor begrotingsjaar 2023.
3. Om een bedrag van 27.366,58 euro te onttrekken aan de reserve Maatschappelijke functie sport. Dit bedrag is nodig ter dekking van het project clustering en efficiëntere inzet van sportparken. Het doel is versterking van verenigingskracht, clustervorming teneinde de taakstelling op de sportparken te realiseren. Hiervoor zijn incidentele middelen nodig. (BP-VS-02)
4. Om een bedrag van 113.692 euro structureel over te hevelen van het product Algemene Maatschappelijke Voorzieningen, deelproduct voorliggende voorzieningen, en een bedrag van 30.000 euro structureel over te hevelen van het product Ondersteuning Wijkteams naar het product Ondersteuning Lokaal (Wmo) (143.692 euro); ter dekking van de subsidies voor Estinea en Livio – thuisbegeleiding ten behoeve van activiteiten als voorliggende voorziening. De subsidieaanvragen voor de thuisadministratie vallen lager uit. De herkomst van deze middelen betrof Ondersteuning Lokaal (Wmo). Daarom vloeien deze middelen terug naar dit product. (BP-VS-04)
5. Om de subsidie voor Kracht van Verenigingen (betreffende de partners Rigtersbleek en Victoria) voor 2023 met 31.750 euro per locatie op te hogen naar 133.000 per locatie. Dit betreft extra compensatie voor gestegen tarieven en volumestijging. Dekking vindt plaats binnen de bestaande middelen van Jeugdhulp. (BP-VS-06)
6. Wij stellen voor om voor de voertuigen van de afdeling Stadsdeelbeheer een krediet beschikbaar te stellen van 100.000 euro. Deze te dekken vanuit bestaande middelen in het product Beheer en onderhoud openbare ruimte. (BP-DWLW-01)
7. Wij stellen voor om in 2023 incidenteel een subsidie uit te betalen aan Stichting Gamelab (20.000 euro). Deze subsidie als zodanig in de administratie en daarmee de subsidiestaat vast te leggen zodat deze uitbetaling rechtmatig zal plaatsvinden vanuit besluitvorming door de gemeenteraad. Deze subsidie te dekken uit het werkbudget economie. (BP-DWLW-02)
8. Wij stellen voor om in 2023 incidenteel een subsidie uit te betalen aan Stichting Dutch Innovation Foundation (225.000 euro). Deze subsidie als zodanig in de administratie en daarmee de subsidiestaat vast te leggen zodat deze uitbetaling rechtmatig zal plaatsvinden vanuit besluitvorming door de gemeenteraad. Deze subsidie te dekken uit het werkbudget economie (112.500 euro), cultuur (56.250 euro) en locatieontwikkeling (56.250 euro). (BP-DWLW-03)
9. Om een krediet van 150.000 euro beschikbaar te stellen voor de vervanging van de machine waar rijbewijzen en paspoorten worden opgeslagen. De dekking van de kapitaallasten kunnen opgevangen worden binnen het product publieksdienstverlening. (BP-SenB-01)

10. Om een dotatie aan de reserve werkplekmiddelen te doen van 334.000 euro ten behoeve van de dekking van de kapitaallasten van de extra werkplekmiddelen waaronder laptops. (BP-FO-01)
11. Om het incidentele tekort op de stelpost voor loon en prijscompensatie, dat ontstaat door de nieuwe CAO afspraken voor 2023, aan te vullen met een onttrekking uit de reserve Loon- en prijscompensatie. Deze reserve is ingesteld in de zomernota 2021 en is bedoeld om de overschotten en tekorten m.b.t. de loon- en prijscompensatie in op te vangen. (BP-FO-02)

Bijlage 2 Technische wijzigingen

Vitaal en sociaal

(TW-VS-01) Inburgering	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Arbeidsmarktparticipatie
Bedrag	233.497 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om incidenteel de baten en lasten van het product Arbeidsmarktparticipatie met 233.497 euro te verhogen. Het betreffen hier lasten met betrekking tot Inburgering welke gedekt worden middels SPUK-subsidies.

(TW-VS-02) Educatie	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Arbeidsmarktparticipatie
Bedrag	568.072 euro structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om de baten en lasten van het product Arbeidsmarktparticipatie met 568.072 euro te verhogen. Het betreffen hier lasten met betrekking tot Educatie welke gedekt worden middels SPUK-subsidies.

(TW-VS-03) Vroeg er op af	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Inkomensvoorziening en Schuldhulpverlening
Bedrag	153.674 euro structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om een bedrag van 153.674 euro structureel over te hevelen van het product Inkomensvoorziening naar het product Schuldhulpverlening. Met deze overboeking komen de middelen voor ‘Vroeg er op af’ weer terecht op het juiste product.

(TW-VS-04) OAB	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Onderwijs [Onderwijsachterstandenbeleid]
Bedrag	152.186 euro structureel en 820.950 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om, zowel de baten als de lasten, voor het onderdeel Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) met 152.186 euro op te hogen. Deze ophoging heeft te maken met Rijkssubsidie die wij voor de OAB ontvangen. Met deze ophoging is de begroting weer gelijk aan de te ontvangen subsidie. Daarnaast stellen wij u voor om incidenteel, zowel de baten als de lasten, voor het onderdeel OAB met 820.950 euro te verhogen. Deze verhoging betreft een extra inzet van de OAB middelen die gefinancierd wordt vanuit de Rijksmiddelen vanuit voorgaande jaren.

TW-VS-05 is vervallen

(TW-VS-06) #Hardgaan3	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Onderwijs
Bedrag	331.077 euro incidenteel en 268.923 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om incidenteel de baten en lasten van het product Onderwijs met 331.077 euro (jaar 2023) en 269.923 euro (jaar 2024) te verhogen. Het betreft hier de uitgaven voor het project #Hardgaan3, die gefinancierd wordt vanuit de NPO-middelen.

(TW-VS-07) RMC	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Onderwijs
Bedrag	52.702 euro incidenteel verhoging en 5.510 structureel verlaging
Omschrijving	Wij stellen voor om zowel de baten als lasten van het product Onderwijs incidenteel met 52.702 euro te verhogen in verband met een aanpassing van de Rijkssubsidie RMC. En om de begroting Onderwijs met 5.510 euro structureel te verlagen vanwege wegvallende inkomsten vanuit dienstverlening aan derden, dit voor zowel de lasten als de baten.

TW-VS-08 en 09 zijn vervallen

(TW-VS-10) RMC/VSV Inzet Werkplein	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Onderwijs en Arbeidsmarktparticipatie
Bedrag	170.666 euro incidenteel en 103.502 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om voor de producten Arbeidsmarktparticipatie en Onderwijs zowel de baten als de lasten met respectievelijk 170.666 en 103.502 euro te verhogen. De verhoging betreft de inzet op het project Oud VSV/RMC dat gefinancierd wordt vanuit de specifieke uitkering Oud RMC/VSV en de regionale middelen voor de Arbeidsmarkt.

TW-VS-11 en 12 zijn vervallen

(TW-VS-13)	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Algemene Bijstand Levensonderhoud
Bedrag	11.523.000 euro structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om zowel de baten als lasten van het product Algemene Bijstand Levensonderhoud structureel met 11,5 miljoen euro te verhogen. Verhoging betreft het nader voorlopig budget 2023 plus een aanvulling voor het per 1-1-2023 hogere Wettelijk Minimum Loon (WML, circa 10 miljoen euro) dat op 30 september 2022 bekend werd gemaakt.

(TW-VS-14)	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Inkomensondersteuning
Bedrag	38.115 euro structureel
Omschrijving	Wij stellen voor de lasten en baten van het product Inkomensondersteuning te verlagen met 38.115 euro. Dit bedrag is ten oprechte als opbrengst opgenomen in de Gemeentebegroting.

(TW-VS-15) Bijzondere Bijstand	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Inkomensondersteuning
Bedrag	150.000 euro structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om zowel de baten als lasten van het product Inkomensondersteuning met 150.000 euro te verlagen. De verlaging betreft het onderdeel Leenbijstand.

(TW-VS-16)	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Ondersteuning Wijkteams
Bedrag	16.000 euro structureel
Omschrijving	Wij stellen voor de lasten van het product Ondersteuning wijkteams te verhogen met 16.000 euro. Verhoging betreft structurele overheveling van middelen richting de SMD in verband met generatiepact wijkteammedewerker. De personeelslasten bij het Wijkteam Stadsdeel Zuid worden met 16.000 euro verlaagd.

(TW-VS-17) Rijkssubsidie uitvoering preventieakkoord	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Sport en Gezondheid
Bedrag	80.000 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de lasten en de baten van het product Sport en Gezondheid incidenteel te verhogen voor 2023 met 80.000 euro. Dit betreft middelen vanuit de Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventie aanpakken ten behoeve van de uitvoering van het preventieakkoord.

(TW-VS-18) Rijkssubsidie uitvoering sportakkoord	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Sport en Gezondheid
Bedrag	70.866,13 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de lasten en de baten van het product Sport en Gezondheid incidenteel te verhogen voor 2023 met 70.866,13 euro. Dit betreft aanvullende extra middelen uit 2022 die in 2023 mogen worden ingezet voor de uitvoering van sport en beweegstimulering voor de uitvoering van het lokaal sportakkoord.

TW-VS-19 is vervallen

(TW-VS-20)	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Algemene Bijstand Levensonderhoud en Arbeidsmarktparticipatie
Bedrag	50.000 euro structureel en 50.000 euro structureel
Omschrijving	Wij stellen voor de lasten van het product Algemene Bijstand Levensonderhoud te verlagen met 50.000 euro en de lasten van het product Arbeidsmarktparticipatie te verhogen met 50.000 euro. Dit betreft een verschuiving van personele kosten.

(TW-VS-21)	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Algemene Bijstand Levensonderhoud en Schuldhulpverlening
Bedrag	100.000 euro structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om een bedrag van 100.000 euro structureel over te hevelen van het product Algemene Bijstand Levensonderhoud naar het product Schuldhulpverlening. Met deze overheveling worden de werkzaamheden van het ROZ (Regionale Organisatie Zelfstandigen) gesplitst in een deel Schuldhulpverlening en een deel werkzaamheden in het kader van de Bbz (product Algemene Bijstand Levensonderhoud).

(TW-VS-22) Rijkssubsidie uitvoering specifieke uitkering stimulering sport	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Sport en Gezondheid
Bedrag	106.845 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de lasten en de baten van het product Sport en Gezondheid incidenteel te verhogen voor 2023 met 106.845 euro. Dit zijn aanvullende middelen vanuit de regeling specifieke uitkering stimulering sport in verband met de vaststellingsbeschikking 2021. Deze middelen worden doorbeschikt aan Sportaal.

TW-VS-23 is vervallen

(TW-VS-24) SW	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut
Bedrag	152.940 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om zowel de lasten als baten te verhogen met 152.940 euro. Dit bestaat uit 61.940 euro in verband met een innovatie subsidie, 103.000 euro hogere loonkostensubsidie en een lagere omzet van 12.000 euro. Deze hogere baten worden ingezet om de hogere loonkosten te dekken.

(TW-VS-25) Indexering heroïnebehandeling 2023	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Ondersteuning centrumtaken (Wmo)
Bedrag	94.962 euro structureel
Omschrijving	We stellen voor om zowel de lasten als baten te verhogen met 94.962 euro. De verhoging betreft indexering van de Specifieke uitkering heroïnebehandeling 2023.

(TW-VS-26) Arbeidsmarktparticipatie	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Arbeidsmarktparticipatie
Bedrag	3.461.870 euro structureel en 2.327.735 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor de lasten en de baten van het product Arbeidsmarktparticipatie structureel te verhogen met 3.461.870 euro en incidenteel met 2.327.735 euro. De structurele verhoging betreft voornamelijk de verlenging van subsidies voor het Twents Fonds voor Vakmanschap (t/m 2027) van 2.063.000 euro, taken met betrekking tot Inburgering welke gefinancierd worden middels SPUK-middelen van 1.006.680 euro, het overige structurele gedeelte betreffen verschuivingen van baten en lasten binnen het product Arbeidsmarktparticipatie. De incidentele verhoging betreft de lasten met betrekking tot het Regionaal Mobiliteits Team, welke middels een subsidie wordt gefinancierd.

(TW-VS-27) Salarisstijging middengroepen Maatschappelijke- en vrouwenopvang	
Programma	Vitaal en Sociaal
Product	Ondersteuning centrumtaken (Wmo)
Bedrag	119.719 euro structureel
Omschrijving	We stellen voor om zowel de lasten als baten te verhogen met 119.719 euro. Het Rijk heeft in het najaar van 2021 besloten de salarissen voor de middeninkomens in de zorg te verhogen. Medio 2022 heeft het college besloten het effect van de loonstijging voor de maatschappelijke- en vrouwenopvang op te halen bij de regiogemeenten. Het aandeel Enschede is al verwerkt in de begroting 2023. Met de andere regiogemeenten is afgesproken hun aandeel via facturen in rekening te brengen. Deze afspraak wordt met deze begrotingswijziging in de begroting opgenomen.

(TW-VS-28) Overheveling middelen van V&S naar DWLW	
Programma	Vitaal en sociaal en Duurzaam wonen, leven en werken
Product	Sport en Gezondheid en Beheer en onderhoud openbare ruimte
Bedrag	15.000 euro structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om een bedrag van 15.000,00 euro structureel over te hevelen vanuit Vitaal & Sociaal, product Sport en Gezondheid naar Duurzaam wonen, leven en werken, product Beheer en onderhoud openbare ruimte. Hiermee wordt de totale jaarlijkse bijdrage aan de commissie van beheer J.G. Van Heekpark toegevoegd aan het budget voor beheer en onderhoud openbare ruimte stadsdeel Noord van waaruit jaarlijks een bijdrage plaats vindt aan de commissie van beheer J.G. van Heekpark. Met deze wijziging loopt de jaarlijkse bijdrage niet meer via 2 verschillende producten.

(TW-VS-29) Brede SPUK	
Programma	Vitaal en sociaal
Product	Onderwijs, Algemene Maatschappelijke Voorzieningen, Ondersteuning Centrumtaken Wmo, Sport en Gezondheid
Bedrag	2023: 3.015.741 euro, 2024 en 2025: 2.984.463 euro, 2026: 2.365.980 euro
Omschrijving	Wij stellen voor om structureel de middelen in het kader van de Brede SPUK GALA budgettair-neutraal meerjarig in de gemeentebegroting 2023-2026 op te nemen. Gemeenten, GGD'en, zorgverzekeraars en het ministerie van VWS hebben een 'Gezond en Actief Leven Akkoord' (GALA) gesloten. Met dit akkoord wordt gebouwd aan een fundament voor een lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. Er wordt domein overstijgend gewerkt vanuit samenhang om zo bij te dragen aan de beweging naar 'de voorkant' waarin een gezond samenleving centraal staat. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040. Het ministerie heeft hiervoor een nieuwe specifieke uitkering opengesteld. Voor Enschede is voor de periode 2023-2026 een bijdrage van 11,35 miljoen euro toegekend. Momenteel wordt een bestedingsplan voorbereid dat in september wordt afgerond en dat uiterlijk 31 oktober 2023 bij het ministerie van VWS moet worden aangeleverd.

Duurzaam wonen, leven, werken

(TW-DWLW-01)	
Programma	Duurzaam wonen, leven, werken
Product	Dienstverlening aan ondernemers
Bedrag	44.447 euro (2023) - 49.061 euro (2027), incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de baten en lasten incidenteel te verhogen voor de jaren 2023-2027 op basis van het BIZ-plan Euregio Bedrijvenpark.

(TW-DWLW-02)	
Programma	Duurzaam wonen, leven, werken
Product	Stedelijke Ontwikkeling en Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden (straks reserve implementatie Omgevingswet GR2022)
Bedrag	440.000 euro, incidenteel
Omschrijving	We stellen voor om 440.000 euro incidenteel te onttrekken aan de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden. Dit in verband met de begrote kosten voor de omgevingsvisie in 2023. Dit is conform het raadsvoorstel Werkprogramma Bodem en Ondergrond 2022-2026 om bodem gerelateerde zaken voor de omgevingsvisie te onttrekken aan deze reserve.

(TW-DWLW-03)	
Programma	Duurzaam wonen, leven, werken
Product	Stedelijke ontwikkeling
Bedrag	470.000 euro, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de baten en lasten incidenteel te verhogen voor 2023 op basis van de specifieke uitkering Huisvesting Aandachtsgroepen.

(TW-DWLW-04)	
Programma	Duurzaam wonen, leven, werken
Product	Duurzaamheid
Bedrag	3.241.061 euro, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de baten en lasten incidenteel te verhogen voor 2023 op basis van de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen ter compensatie van de uitvoeringslasten voor gemeenten voor het uitvoeren van het klimaatakkoord (2.854.299 euro) en de zero-emissiezones (386.762 euro).

(TW-DWLW-05)	
Programma	Duurzaam wonen, leven, werken
Product	Beheer onderhoud openbare ruimte (Beleid leefomgeving en bodem)
Bedrag	1.345.000 euro (2023) - 1.935.208 euro (2024), incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de baten en lasten incidenteel te verhogen voor 2023 en 2024 op basis van de specifieke uitkering Bodem, buitenproportionele opgave.

(TW-DWLW-06)	
Programma	Duurzaam wonen, leven, werken
Product	Parkeerbeheer en Beheer onderhoud openbare ruimte (Beheer wegen)
Bedrag	2023: 37.145 euro, 2024-2027: 36.770 euro, structureel verschuiving kapitaallasten
Omschrijving	Wij stellen voor om het budget voor de kapitaallasten voor het project Centrumkwadraat van het product parkeren over te hevelen naar het product wegen. De kapitaallasten voor het project Centrumkwadraat zijn in de gemeentebegroting 2021 aangevraagd en opgenomen in de producten parkeren en wegen. Op basis van de subsidievoorwaarden van de provincie en aanpassing van de planning wordt de subsidie conform de voorwaarden ingezet voor de aanpassing van de stationsgarage. De kapitaallasten in het product parkeren worden ingezet in het product wegen als onderdeel van het project Centrumkwadraat.

(TW-DWLW-07)	
Programma	Duurzaam wonen, leven, werken
Product	Cultuur Evenementen & Citymarketing
Bedrag	810.000 euro, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de baten en lasten te verhogen voor 2023 op basis van de ontvangen rijksmiddelen corona t.b.v. Cultuur. In 2021 is een bedrag van 1.350.000 euro ontvangen van het rijk in het kader van de corona-regeling rijksmiddelen. Deze middelen zijn geoormerkt voor cultuur en ingepland over de jaren 2022 (1.130.000 euro) 2023 (145.000 euro) en 2024 (75.000 euro) In de planning van de uitzetting van de middelen is vertraging opgetreden waarbij 810.000 euro nog niet is besteed. Wij stellen voor om 810.000 euro door te schuiven van 2022 naar 2023.

(TW-DWLW-08)	
Programma	Duurzaam wonen, leven, werken
Product	Cultuur Evenementen & Citymarketing
Bedrag	294.700 euro, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de baten en lasten incidenteel te verhogen voor 2023 op basis van de door het Rijk toegekende middelen voor de SPUK jongerencultuur. Deze bijdrage zal in 2023 worden ingezet voor een aantal projecten op gebied van jongerencultuur.

(TW-DWLW-09)	
Programma	Duurzaam wonen, leven, werken
Product	Beheer Onderhoud Openbare Ruimte (Beheer Wegen) en Reserve nog uit te voeren werkzaamheden
Bedrag	493.266 euro, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om conform het raadsvoorstel Wegenbeleidsplan 2020-2023 het bedrag van 493.266 euro te onttrekken aan de reserve nog uit te voeren werkzaamheden om de Groot Onderhoud Projecten wegen die in de afgelopen jaren niet uitgevoerd konden worden in 2023 te realiseren.

(TW-DWLW-10)	
Programma	Duurzaam wonen, leven, werken
Product	Stedelijke Ontwikkeling
Bedrag	600.000 euro, 2023 incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om in 2023 de in de reserve strategische investeringsagenda gereserveerde middelen voor de DIA's Twekkelerveld en Hanenberglanden te onttrekken en te besteden aan de voorbereidings- en proceskosten voor deze DIA's.

(TW-DWLW-11)	
Programma	Duurzaam wonen, leven, werken
Product	Locatieontwikkeling
Bedrag	300.000 euro, 2023 incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om in 2023 de in de reserve strategische investeringsagenda gereserveerde plankosten te onttrekken en te besteden aan de daartoe besloten activiteiten inzake het project centrumkwadraat.

(TW-DWLW-12)	
Programma	Duurzaam wonen, leven, werken
Product	Beheer onderhoud openbare ruimte (Beleid leefomgeving en bodem)
Bedrag	400.000 euro, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de door de raad beschikbaar gehouden middelen, in de reserve nog uit te voeren werkzaamheden van het Werkprogramma Bodem en Ondergrond 2022-2026 in te zetten voor de lopende zaken vanuit het werkprogramma aan de bodem- en ondergrondtaken gerelateerde uitvoering en apparaatskosten voor 2023.

(TW-DWLW-13)	
Programma	Duurzaam wonen, leven, werken
Product	Stedelijke ontwikkeling
Bedrag	2.369.516 euro (2023) - 3.540.804 euro (2024), incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de baten en lasten incidenteel te verhogen voor 2023 en 2024 op basis van de specifieke uitkering Energiearmoede.

(TW-DWLW-14)	
Programma	Duurzaam wonen, leven, werken
Product	Beheer en onderhoud openbare ruimte (Openbare verlichting)
Bedrag	151.000 euro, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor, conform voorgaande jaren, de reserve kapitaallasten op te hogen ten laste van het exploitatiebudget kapitaallasten in het product Openbare verlichting. Dit is het gevolg van grote vervangingen in het verleden en langere afschrijvingstermijnen. De wijziging past binnen het raadsvoorstel Beleidsplan openbare verlichting om een reserve in te stellen om fluctuaties van het vervangingsplan op te vangen.

Samenleving en bestuur

(TW-SenB-01) Wijkbudgetten	
Programma	Samenleving en bestuur
Product	Stadsdeelsgewijswerken
Bedrag	incidenteel 322.542 euro
Omschrijving	Wij stellen voor om 322.542 euro te onttrekken uit de reserve wijkbudgetten, dit betreft de onderbesteding van de wijkbudgetten uit voorgaand jaar die aangewend wordt voor de wijkbudgetten 2023. Deze wijziging is conform het raadsvoorstel om de wijkbudgetten op 'peil te houden'.

(TW-SenB-02) overheveling baliefunctie	
Programma	Samenleving en bestuur
Product	Publiekdienstverlening en sociale werkvoorziening en nieuw beschut
Bedrag	structureel 85.000
Omschrijving	Wij stellen voor om stuctureel 85.000 euro over te hevelen ivm de inzet van team ontvangst op de locatie van de DCW.

(TW-SenB-03) Versterkingsplan wijkaanpak Glanerbrug	
Programma	Samenleving en bestuur
Product	Openbare orde en veiligheid
Bedrag	incidenteel 200.000 euro
Omschrijving	Wij stellen voor om de begroting, zowel de baten als de lasten, met 200.000 euro te verhogen voor het versterkingsplan wijkaanpak Glanerbrug.

Financiën en organisatie

(TW-FO-01) Twentse Kracht actualisatie begroting	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Interne dienstverlening/regionale dienstverlening
Bedrag	2023: 402.806 euro, 2024: 449.794 euro, 2025: 458.790 euro, 2026: 467.967 euro, 2027: 477.325 euro
Omschrijving	Wij stellen voor om de begroting voor Twentse Kracht waarvoor de gemeente Enschede de gastheer is geworden per 1 januari 2022, structureel aan te passen aan de begroting die is goedgekeurd door de deelnemende gemeenten en verbonden partijen. Wij stellen voor om de inkomsten te verhogen in 2023 naar 402.806 euro en tevens de lasten naar 402.806 euro te verhogen. Hieruit voortvloeiend stellen we voor dit budget over te hevelen van het product regionale dienstverlening naar het product interne dienstverlening.

(TW-FO-02) Trainees actualisatie begroting Programma	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Interne dienstverlening/regionale dienstverlening
Bedrag	2023: 704.684 euro, 2024: 778.014 euro, 2025: 793.574 euro, 2026: 809.446 euro, 2027: 825.635 euro
Omschrijving	Wij stellen voor om de begroting voor Trainees waarvoor de gemeente Enschede de gastheer is geworden per 1 januari 2022, structureel aan te passen aan de begroting die is goedgekeurd door de deelnemende gemeenten en verbonden partijen. Wij stellen voor om de inkomsten te verhogen in 2023 naar 704.684 euro en tevens de lasten naar 704.684 euro te verhogen. Hieruit voortvloeiend stellen we voor dit budget over te hevelen van het product regionale dienstverlening naar het product interne dienstverlening.

(TW-FO-03) Aanpassing / verlenging contract Dimpact	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Regionale dienstverlening
Bedrag	2024: 350.000 euro, 2025: 350.000 euro, 2026: 1.025.000 euro, 2027: 1.025.000 euro
Omschrijving	Wij stellen voor om zowel de baten en lasten van bovengenoemde bedragen aan te passen. Dit komt voort uit verlenging/aanpassingen van het contract met Dimpact op basis van de gemaakte afspraken.

(TW-FO-04) Dividend Twence	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Rente & Treasury
Bedrag	330.000 euro structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om de begroting, conform het raadsbesluit van 7 maart 2022, zowel de lasten als de baten structureel aan te passen met 330.000 euro door het hogere te ontvangen dividend van Twence deels in te zetten op verlaging van de hogere lasten van de afvalverwerking.

(TW-FO-05) IT Platform actualisatie begroting	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Interne dienstverlening/regionale dienstverlening
Bedrag	2023: 511.941 euro, 2024: 71.290 euro, 2025: 65.127 euro, 2026: 58.277 euro, 2027: 1.004.381 euro
Omschrijving	Wij stellen voor om de begroting voor IT platform waarvoor de gemeente Enschede de gastheer is geworden per 1 januari 2022, structureel aan te passen aan de begroting die is goedgekeurd door de deelnemende gemeenten en verbonden partijen. Wij stellen voor om de inkomsten te verhogen in 2023 naar 511.974 euro en tevens de lasten naar 511.974 euro te verhogen. Hieruit voortvloeiend stellen we voor dit budget over te hevelen van het product regionale dienstverlening naar het product interne dienstverlening.

(TW-FO-06) Programma Bridge	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Interne dienstverlening
Bedrag	400.000 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen u voor om de in 2022 niet uitgegeven middelen ten behoeve van meerjarenprogramma Bridge conform afspraak toe te voegen aan het budget 2023 ter uitvoering van het programma Bridge. De activiteiten die in 2022 niet zijn uitgevoerd worden in 2023 uitgevoerd.

(TW-FO-07) Wet open overheid	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Interne dienstverlening
Bedrag	113.452 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor, in overleg met Losser, de rijksmiddelen voor de Wet Open Overheid van Losser naar Enschede over te dragen.

TW-FO-08 is vervallen

(TW-FO-09) Aanpassingen DVO	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Regionale dienstverlening & Interne dienstverlening
Bedrag	341.819 euro Structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om de inkomsten voortkomend uit de dienstverleningsovereenkomsten (DVO) met de externe partij Losser structureel aan te passen op basis van de gemaakte afspraken. Zowel de baten als de lasten worden met bovengenoemde bedragen verhoogd.

(TW-FO-10) Informatiepunt Digitale Overheid	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Interne dienstverlening
Bedrag	158.111 euro Structureel
Omschrijving	Wij stellen u voor om de baten en lasten op te hogen door de ontvangen (SPUK - subsidie) middelen ten behoeve van het informatiepunt Digitale Overheid wat bij de bibliotheek is georganiseerd tbv de inwoners.

TW-FO-11 is vervallen

(TW-FO-12) Looncompensatie	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Algemene inkomsten, alle producten
Bedrag	4,4 miljoen structureel vanaf 2023
Omschrijving	Wij stellen voor om de ambtelijke loon gerelateerde budgetten gemeentebreed op te hogen als compensatie voor de nieuw vastgestelde CAO. Het hiervoor beschikbare bedrag van ruim 4,4 miljoen euro wordt overgeheveld vanuit de stelpost loon- prijscompensatie (product algemene inkomsten) naar de diverse producten in de gemeentebegroting.

(TW-FO-13) Aanpassing externe opbrengsten	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Regionale dienstverlening
Bedrag	2023: 40.000 euro, 2024: 40.000 euro, 2025: 40.000 euro, 2026: 40.000 euro, 2027: 40.000
Omschrijving	Wij stellen voor om de inkomsten voortkomend uit de huurovereenkomsten met externe partijen structureel aan te passen op basis van de gemaakte afspraken. Zowel de baten als de lasten worden met bovengenoemde bedragen verhoogd.

TW-FO-14 en 15 vervallen

(TW-FO-16) IT - Mutatie krediet 5 jrs SW naar 0-jrs ivm Planon	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Interne dienstverlening
Bedrag	175.000 incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om voor het uitfaseren van Planon de incidentele kosten in 2023 van 175.000 euro, te dekken uit de daarvoor bestemde reserve gemeentebrede software

(BV-FO-17) Doorontwikkeling P&C-functie	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Interne dienstverlening
Bedrag	250.000 incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de middelen die d.m.v. het bestemmingsvoorstel bij de jaarrekening 2020 zijn gereserveerd voor de doorontwikkeling van de P&C-functie aan het budget 2023 toe te voegen. Als gevolg van Corona zijn destijds niet alle geplande activiteiten uitgevoerd. Inmiddels kunnen deze activiteiten, samen met marktpartijen weer opgepakt en uitgevoerd worden.

(TW-FO-18) Woo-coördinator	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Interne dienstverlening
Bedrag	88.033 incidenteel
Omschrijving	Wij stellen u voor om de door het rijk beschikbaar gestelde middelen voor de wet open overheid m.b.t. de woo-coördinator vanuit de reserve toe te voegen aan het budget bij juridische zaken.

(TW-FO-19) Ophoging verduurzamingskrediet	
Programma	Financiën en organisatie
Product	Vastgoed
Bedrag	2.000.000 incidenteel
Omschrijving	Het duurzaamheidskrediet met 2.000.000 euro op te hogen voor de uitvoering van de verduurzamingsopgave, conform het raadsbesluit Beleidskader Vastgoed d.d. 7 juni 2022. De dekking van de kapitaallasten wordt opgevangen binnen het product Vastgoed.

Bijlage 3 Begrotingswijzigingen

Deze bijlage bevat zowel niet-technische als technische begrotingswijzigingen.

Niet technische wijzigingen:

Beslispuntnr.	Programma	Product	L/B	2023	2024	2025	2026	2027
Beslispunt 3: Clustering en efficiëntere inzet van sportparken BP-VS-02	Vitaal en sociaal	Sport en Gezondheid	Onttrekking reserves	-27.367	0	0	0	0
			Lasten	27.367	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt 3				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Beslispunt 4: Subsidies Estinea en Livio BP-VS-04	Vitaal en sociaal	Algemene Maatschappelijke Voorzieningen	Lasten	-113.692	-113.692	-113.692	-113.692	-113.692
		Ondersteuning lokaal (WMO)	Lasten	143.692	143.692	143.692	143.692	143.692
		Ondersteuning wijkteams	Lasten	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Subtotaal - beslispunt 4				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Beslispunt 5: Subsidie Kracht van Verenigingen BP-VS-06	Vitaal en sociaal	Jeugdhulp	Lasten	0	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt 5				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Beslispunt 6: Krediet voertuigen stadsdeelbeheer BP-DWLW-01	Duurzaam wonen, leven en werken	Nvt						
Subtotaal - beslispunt 6								
Beslispunt 7: Subsidie	Duurzaam wonen,	Versterken economische	Lasten	0	0	0	0	0

Gamelab BP-DWLW-02	leven en werken	structuur						
Subtotaal - beslispunt 7				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Beslispunt 8: Subsidie Dutch Innovation BP-DWLW-03	Duurzaam wonen, leven en werken	Versterken economische structuur	Lasten	0	0	0	0	0
		Cultuur, evenementen en citymarketing	Lasten	0	0	0	0	0
		Locatieontwikkeling	Lasten	0	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt 8				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Beslispunt 9: Krediet voor machine opslag paspoorten en rijbewijzen BP-SenB-01	Samenleving en bestuur	Publieksdienstverlening	Nvt					
Subtotaal - beslispunt 9								
Beslispunt 10: Dotatie reserve werkplekmiddelen BP-FO-01	Financien en organisatie	Interne dienstverlening	Storting reserves	334.000	334.000	334.000	334.000	0
			Lasten	-334.000	-334.000	-334.000	-334.000	0
Subtotaal - beslispunt 10				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Beslispunt 11: Onttrekking reserve LPC	Financien en organisatie	Algemene inkomsten	Onttrekking reserves	-434.562	0	0	0	0
			Lasten	434.562	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt 11				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Technische wijzigingen:

Conform Bijlage1/beslispunt 1

Beslispuntnr.	Programma	Product	L/B	2023	2024	2025	2026	2027
TW-DWLW-01	Duurzaam wonen, leven en werken	Dienstverlening aan ondernemers	Lasten	44.447	45.558	46.697	47.864	49.061
			Baten	-44.447	-45.558	-46.697	-47.864	-49.061
TW-DWLW-02	Duurzaam wonen, leven en werken	Stedelijke ontwikkeling	Onttrekking reserves	-440.000	0	0	0	0
			Lasten	440.000	0	0	0	0
TW-DWLW-03	Duurzaam wonen, leven en werken	Stedelijke ontwikkeling	Lasten	470.000	0	0	0	0
			Baten	-470.000	0	0	0	0
TW-DWLW-04	Duurzaam wonen, leven en werken	Duurzaamheid	Lasten	3.241.061	0	0	0	0
			Baten	-3.241.061	0	0	0	0
TW-DWLW-05	Duurzaam wonen, leven en werken	Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	Lasten	1.345.000	1.935.208	0	0	0
			Baten	-1.345.000	-1.935.208	0	0	0
TW-DWLW-06	Duurzaam wonen, leven en werken	Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	Lasten	37.145	36.770	36.770	36.770	36.770
		Parkeerbeheer	Lasten	-37.145	-36.770	-36.770	-36.770	-36.770
TW-DWLW-07	Duurzaam wonen, leven en werken	Cultuur, Evenementen en Citymarketing	Onttrekking reserves	-810.000	0	0	0	0
			Lasten	810.000	0	0	0	0
TW-DWLW-08	Duurzaam wonen, leven en werken	Cultuur, Evenementen en Citymarketing	Lasten	294.700	0	0	0	0
			Baten	-294.700	0	0	0	0
TW-DWLW-09	Duurzaam wonen, leven en werken	Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	Onttrekking reserves	-493.266	0	0	0	0
			Lasten	493.266	0	0	0	0
TW-DWLW-10	Duurzaam wonen, leven en werken	Stedelijke ontwikkeling	Onttrekking reserves	-600.000	0	0	0	0
			Lasten	600.000	0	0	0	0

TW-DWLW-11	Duurzaam wonen, leven en werken	Locatieontwikkeling	Onttrekking reserves	-300.000	0	0	0	0
			Lasten	300.000	0	0	0	0
TW-DWLW-12	Duurzaam wonen, leven en werken	Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	Onttrekking reserves	-400.000	0	0	0	0
			Lasten	400.000	0	0	0	0
TW-DWLW-13	Duurzaam wonen, leven en werken	Stedelijke ontwikkeling	Lasten	2.369.516	3.540.804	0	0	0
			Baten	-2.369.516	-3.540.804	0	0	0
TW-DWLW-14	Duurzaam wonen, leven en werken	Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	Storting reserves	151.000	0	0	0	0
			Lasten	-151.000	0	0	0	0
TW-FO-01	Financien en organisatie	Interne dienstverlening	Lasten	402.806	449.794	458.790	467.967	477.325
			Baten	-402.806	-449.794	-458.790	-467.967	-477.325
		Regionale dienstverlening	Lasten	-385.000	-385.000	-385.000	-385.000	0
			Baten	385.000	385.000	385.000	385.000	0
TW-FO-02	Financien en organisatie	Interne dienstverlening	Lasten	704.684	778.014	793.574	809.446	825.635
			Baten	-704.684	-778.014	-793.574	-809.446	-825.635
		Regionale dienstverlening	Lasten	-709.000	-709.000	-709.000	-709.000	0
			Baten	709.000	709.000	709.000	709.000	0
TW-FO-03	Financien en organisatie	Regionale dienstverlening	Lasten	0	350.000	350.000	1.025.000	1.025.000
			Baten	0	-350.000	-350.000	-1.025.000	-1.025.000
TW-FO-04	Financien en organisatie	Rente & treasury	Lasten	330.000	330.000	330.000	330.000	330.000
			Baten	-330.000	-330.000	-330.000	-330.000	-330.000
TW-FO-05	Financien en organisatie	Interne dienstverlening	Lasten	511.941	71.290	65.127	58.277	1.004.381
			Baten	-511.941	-71.290	-65.127	-58.277	-1.004.381
TW-FO-06	Financien en organisatie	Interne dienstverlening	Onttrekking reserves	-400.000	0	0	0	0

			Lasten	400.000	0	0	0	0
TW-FO-07	Financien en organisatie	Interne dienstverlening	Lasten	113.452	0	0	0	0
			Baten	-113.452	0	0	0	0
TW-FO-09	Financien en organisatie	Interne dienstverlening	Storting reserves	53.538	53.538	53.538	53.538	53.538
			Lasten	-53.538	-53.538	-53.538	-53.538	-53.538
		Regionale dienstverlening	Lasten	341.819	341.819	341.819	341.819	341.819
			Baten	-341.819	-341.819	-341.819	-341.819	-341.819
TW-FO-10	Financien en organisatie	Interne dienstverlening	Lasten	158.111	158.111	158.111	158.111	158.111
			Baten	-158.111	-158.111	-158.111	-158.111	-158.111
TW-FO-12	Samenleving en bestuur	Bezwaar en beroep	Lasten	67.062	67.062	67.062	67.062	67.062
		College van B&W	Lasten	20.220	20.220	20.220	20.220	20.220
		Klachtencommissariaat	Lasten	9.083	9.083	9.083	9.083	9.083
		Ondersteuning College van B&W en directie	Lasten	86.737	86.737	86.737	85.802	85.802
		Openbare orde en veiligheid	Lasten	36.334	36.334	36.334	34.014	34.014
		Publieksdienstverlening	Lasten	175.855	181.335	181.335	181.335	181.335
		Raad en commissies	Lasten	33.480	33.480	33.480	33.480	33.480
		Stadsdeelsgewijs werken	Lasten	91.354	91.354	91.354	91.354	91.354
		Verkiezingen	Lasten	4.002	4.001	4.001	4.001	4.001
	Duurzaam wonen, leven en werken	Afvalstoffen	Lasten	0	22.849	22.849	22.849	22.849
			Baten	0	-22.849	-22.849	-22.849	-22.849
		Begraafplaatsen	Lasten	21.594	21.594	21.594	21.594	21.594
		Beheer en Onderhoud Openbare	Lasten	406.797	408.473	408.473	408.473	408.473

		Ruimte	Baten	0	-1.676	-1.676	-1.676	-1.676
		Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaving	Lasten	104.944	208.155	208.155	208.155	208.155
			Baten	0	-87.945	-87.945	-87.945	-87.945
		Cultuur, Evenementen en Citymarketing	Lasten	23.100	23.100	23.100	23.100	23.100
		Dienstverlening aan ondernemers	Lasten	25.609	25.609	25.609	25.609	25.609
		Grondbedrijf	Lasten	2.859	2.859	2.859	2.859	2.859
		Locatieontwikkeling	Lasten	100.351	100.351	100.351	100.351	100.351
		Parkeerbeheer	Lasten	0	51.679	51.679	51.679	51.679
			Baten	0	-51.679	-51.679	-51.679	-51.679
		Riolering	Lasten	0	32.487	33.047	33.047	33.047
			Baten	0	-32.487	-33.047	-33.047	-33.047
		Stedelijke ontwikkeling	Lasten	209.194	26.611	26.611	26.611	26.611
		Verkeersinfrastructuur en beleid	Lasten	21.817	21.817	21.817	21.817	21.817
		Versterken economische structuur	Lasten	32.003	29.353	29.353	29.353	29.353
	Vitaal en sociaal	Algemene bijstand levensonderhoud	Lasten	290.060	296.411	296.374	296.374	296.374
		Algemene Maatschappelijke Voorzieningen	Lasten	43.500	43.500	43.500	43.500	43.500
		Arbeidsmarktparticipatie	Lasten	505.692	505.692	505.781	505.781	505.781
		Inkomensondersteuning	Lasten	92.502	85.966	85.976	85.976	85.976
		Jeugdhulp	Lasten	105.821	105.821	105.821	105.821	105.821
		Ondersteuning centrumtaken (WMO)	Lasten	80.926	80.926	80.926	80.926	80.926
		Ondersteuning lokaal (WMO)	Lasten	192.776	192.776	192.776	192.776	192.776
		Ondersteuning wijkteams	Lasten	43.716	43.716	43.716	43.716	43.716

		Onderwijs	Lasten	60.516	60.516	60.420	60.420	60.420
		Schuldhulpverlening	Lasten	13.143	13.327	13.330	13.330	13.330
		Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut	Lasten	270.251	270.251	270.282	270.282	270.282
		Sport en Gezondheid	Lasten	13.027	13.027	13.027	13.027	13.027
	Financien en organisatie	Algemene inkomsten	Lasten	-4.621.893	-4.423.159	-4.423.159	-4.395.898	-4.395.898
		Basisregistratie	Lasten	74.773	73.884	73.884	73.887	73.887
		Bedrijfsvoering	Lasten	243.047	210.428	210.428	210.428	210.428
		Gemeentearchief	Lasten	19.309	19.309	19.309	19.309	19.309
		Interne dienstverlening	Lasten	1.052.900	1.052.162	1.052.162	1.028.157	1.028.157
		Onderwijsvoorzieningen: onderwijshuisvesting	Lasten	14.009	14.009	14.009	14.009	14.009
		Regionale dienstverlening	Lasten	9.717	9.717	9.717	9.714	9.714
		Vastgoedbedrijf	Onttrekking reserves	-32.666	-32.666	-32.666	-32.666	-32.666
			Lasten	56.481	56.481	56.481	56.481	56.481
TW-FO-13	Financien en organisatie	Regionale dienstverlening	Lasten	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
			Baten	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
TW-FO-16	Financien en organisatie	Interne dienstverlening	Onttrekking reserves	-175.000	0	0	0	0
			Lasten	175.000	0	0	0	0
TW-FO-17	Financiën en organisatie	Interne dienstverlening	Onttrekking reserves	-250.000	0	0	0	0
			Lasten	250.000	0	0	0	0
TW-FO-18	Financien en organisatie	Interne dienstverlening	Storting reserves	-88.033	0	0	0	0
			Onttrekking reserves	88.033	0	0	0	0
TW-SB-01	Samenleving en bestuur	Stadsdeelsgewijs werken	Onttrekking reserves	-322.542	0	0	0	0

			Lasten	322.542	0	0	0	0
TW-SB-02	Samenleving en bestuur	Publieksdienstverlening	Lasten	-85.000	-85.000	-85.000	-85.000	-85.000
	Vitaal en sociaal	Sociale werkvoorziening en Nieuw Beschut	Lasten	85.000	85.000	85.000	85.000	85.000
TW-SB-03	Samenleving en bestuur	Openbare orde en veiligheid	Lasten	200.000	0	0	0	0
			Baten	-200.000	0	0	0	0
TW-VS-01	Vitaal en sociaal	Arbeidsmarktparticipatie	Lasten	233.497	0	0	0	0
			Baten	-233.497	0	0	0	0
TW-VS-02	Vitaal en sociaal	Arbeidsmarktparticipatie	Lasten	568.072	568.072	568.072	568.072	0
			Baten	-568.072	-568.072	-568.072	-568.072	0
TW-VS-03	Vitaal en sociaal	Inkomensondersteuning	Lasten	-153.674	-153.674	-153.674	-153.674	0
		Schuldhulpverlening	Lasten	153.674	153.674	153.674	153.674	0
TW-VS-04	Vitaal en sociaal	Onderwijs	Lasten	973.136	152.186	152.186	152.186	0
			Baten	-973.136	-152.186	-152.186	-152.186	0
TW-VS-06	Vitaal en sociaal	Onderwijs	Lasten	331.077	268.923	0	0	0
			Baten	-331.077	-268.923	0	0	0
TW-VS-07	Vitaal en sociaal	Onderwijs	Lasten	47.192	-5.510	-5.510	-5.510	0
			Baten	-47.192	5.510	5.510	5.510	0
TW-VS-10	Vitaal en sociaal	Arbeidsmarktparticipatie	Lasten	170.666	0	0	0	0
			Baten	-170.666	0	0	0	0
		Onderwijs	Lasten	103.502	0	0	0	0
			Baten	-103.502	0	0	0	0
TW-VS-13	Vitaal en sociaal	Algemene bijstand levensonderhoud	Lasten	11.523.935	11.523.935	11.523.935	11.523.935	-1.108.000

			Baten	-11.523.935	-11.523.935	-11.523.935	-11.523.935	1.108.000
TW-VS-14	Vitaal en sociaal	Arbeidsmarktparticipatie	Lasten	-38.115	-38.115	-38.115	-38.115	-38.115
		Inkomensondersteuning	Baten	38.115	38.115	38.115	38.115	38.115
TW-VS-15	Vitaal en sociaal	Inkomensondersteuning	Lasten	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000	0
			Baten	150.000	150.000	150.000	150.000	0
TW-VS-16	Vitaal en sociaal	Jeugdhulp	Lasten	-3.098	-3.098	-3.098	-3.098	-3.098
		Ondersteuning lokaal (WMO)	Lasten	-10.067	-10.067	-10.067	-10.067	-10.067
		Ondersteuning wijkteams	Lasten	13.165	13.165	13.165	13.165	13.165
TW-VS-17	Vitaal en sociaal	Sport en Gezondheid	Lasten	80.000	0	0	0	0
			Baten	-80.000	0	0	0	0
TW-VS-18	Vitaal en sociaal	Sport en Gezondheid	Lasten	70.866	0	0	0	0
			Baten	-70.866	0	0	0	0
TW-VS-20	Vitaal en sociaal	Algemene bijstand levensonderhoud	Lasten	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
		Arbeidsmarktparticipatie	Lasten	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
TW-VS-21	Vitaal en sociaal	Algemene bijstand levensonderhoud	Lasten	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
		Schuldhulpverlening	Lasten	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
TW-VS-22	Vitaal en sociaal	Sport en Gezondheid	Lasten	106.845	0	0	0	0
			Baten	-106.845	0	0	0	0
TW-VS-24	Vitaal en sociaal	Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut	Lasten	152.940	0	0	0	0
			Baten	-152.940	0	0	0	0
TW-VS-25	Vitaal en sociaal	Ondersteuning centrumtaken (WMO)	Lasten	137.007	137.007	137.007	137.007	137.007
			Baten	-137.007	-137.007	-137.007	-137.007	-137.007
TW-VS-26	Vitaal en sociaal	Arbeidsmarktparticipatie	Lasten	5.789.605	3.407.870	3.407.870	3.407.870	3.407.870

			Baten	-5.789.605	-3.407.870	-3.407.870	-3.407.870	-3.407.870
TW-VS-27	Vitaal en sociaal	Ondersteuning centrumtaken (WMO)	Lasten	119.719	119.719	119.719	119.719	119.719
			Baten	-119.719	-119.719	-119.719	-119.719	-119.719
TW-VS-28	Duurzaam wonen, leven en werken	Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	Lasten	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
	Vitaal en sociaal	Sport en Gezondheid	Lasten	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
TW-VS-29	Vitaal en sociaal	Algemene Maatschappelijke Voorzieningen	Lasten	1.042.516	1.037.461	1.037.461	901.086	0
			Baten	-1.042.516	-1.037.461	-1.037.461	-901.086	0
		Ondersteuning centrumtaken (WMO)	Lasten	100.726	100.724	100.724	90.612	0
			Baten	-100.726	-100.724	-100.724	-90.612	0
		Onderwijs	Lasten	901.499	901.483	901.483	870.882	0
			Baten	-901.499	-901.483	-901.483	-870.882	0
		Sport en Gezondheid	Lasten	971.000	944.795	944.795	503.400	0
			Baten	-971.000	-944.795	-944.795	-503.400	0
Totaal				**0**	**0**	**0**	**0**	**1**